ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

GENEL KURUL
KARAR

AYHAN BİLGEN BAŞVURUSU (2)

Başvuru Numarası : **2020/34811**
Karar Tarihi : **2/4/2026**

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Başkanvekili : Basri BAĞCI
Başkanvekili : İrfan FİDAN
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
Kenan YAŞAR
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL
Ömer ÇINAR
Raportör : Muzaffer KORKMAZ
Başvurucu : Ayhan BİLGEN
Vekilleri : Av. Atiye ARIKAN
Av. Reyhan YALÇINDAĞ BAYDEMİR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; tutuklama tedbirinin hukuki olmaması, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması ve tutukluluğa ilişkin kararların bağımsız ve tarafsız hâkim ilkelerine aykırı olan sulh ceza hâkimliklerince verilmesi nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/11/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

4. İkinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. 6-7 Ekim Olaylarına İlişkin Genel Bilgiler

6. PKK'nın terör örgütü olduğu ulusal ve uluslararası makamlar tarafından kabul edilmiş tartışmasız bir olgudur. Anılan örgütün gerçekleştirdiği terörist şiddet, bölücü amaçları dolayısıyla anayasal düzene, millî güvenliğe, kamu düzenine, kişilerin can ve mal emniyetine yönelik ağır tehdit oluşturmaktadır. Bu yönüyle ülkenin toprak bütünlüğünü hedef alan PKK kaynaklı terör, onlarca yıldır Türkiye'nin en hayati sorunu hâline gelmiştir (*Gülser Yıldırım (2)* [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 7-18).

7. Bununla birlikte kamuoyunda *demokratik açılım süreci*, *çözüm süreci* ve *Millî Birlik ve Kardeşlik Projesi* gibi farklı isimlerle ifade edilen süreç içinde 2012 yılının son döneminden itibaren PKK tarafından gerçekleştirilen terör saldırıları önemli ölçüde azalmıştır. Ancak Suriye'de son yıllarda yaşanan iç savaşın Türkiye'nin güvenliği üzerinde etkileri olmuş, PKK ve DAEŞ kaynaklı terör olayları yeniden artmaya başlamıştır.

8. Bu bağlamda Suriye'nin Türkiye sınırında bulunan Ayn el-Arap (Kobani) kentinde -PKK'nın Suriye kolu olduğu kabul edilen- PYD ile DAEŞ arasındaki çatışmalar, 2014 yılının Eylül ayı sonunda ve Ekim ayı başında yoğunlaşmıştır. Bu sırada PKK'nın üst düzey yöneticilerinden Murat Karayılan'ın sosyal medya hesabından 5/10/2014 tarihinde saat 00.07'de *"Gençleri kadınları 7 den 70 e herkesi Kobane'ye sahip çıkmaya onurumuzu namusumuzu korumaya metropolleri işgal etmeye çağırıyoruz."* şeklinde bir açıklamada bulunulmuştur.

9. PKK güdümünde yayın yaptığı belirtilen bir internet haber sitesinde 6/10/2014 tarihinde *Komalen Ciwan Koordinasyonu* (PKK'nın gençlik yapılanması) adına bir açıklama yayımlanmıştır. Açıklamada *"Bilindiği üzere 23 gündür Kobani merkezli DAİŞ* (DAEŞ) *faşizmi son barbarlığıyla devam etmektedir. ... tüm kürt gençliği ... Arin Mirkan* (Kobani'deki çatışmalar sırasında düzenlediği intihar saldırısında ölen YPG mensubu) *çizgisinde yürümeye çağırıyoruz. Kobani ile başlayan devrim dalgası tüm Kürdistan'a yayılmalı ve bu temelde Kürdistan gençliğini ayaklanması çağrısında bulunuyoruz."* ifadelerine yer verilmiştir.

10. 6/10/2014 tarihinde Halkların Demokratik Partisi (HDP) Merkez Yürütme Kurulu (MYK) da aynı olaylara ilişkin bir toplantı yapmıştır. Toplantı sırasında HDP'nin sosyal medya hesabından *"HALKLARIMIZA ACİL ÇAĞRI! ŞUANDA TOPLANTI HALİNDE OLAN HDP MYK'DAN HALKLARIMIZA ACİL ÇAĞRI! Kobané'de durum son derece kritiktir. IŞİD* (DAEŞ) *saldırılarını ve AKP iktidarının Kobané'ye ambargo tutumunu protesto etmek üzere halklarımızı sokağa çıkmaya ve sokağa çıkmış olanlara destek vermeye çağırıyoruz"*, *"Kobané'de yaşanan katliam girişimine karşı 7 den 70 e bütün halklarımızı sokağa, alan tutmaya ve harekete geçmeye çağırıyoruz"* ve *"Bundan böyle her yer Kobane'dir. Kobane'deki kuşatma ve vahşi saldırganlık son bulana kadar SÜRESİZ DİRENİŞE çağırıyoruz."* şeklinde açıklama ve çağrılar yapılmıştır.

11. Yukarıda belirtilen internet haber sitesinin 7/10/2014 tarihindeki yayınında *"KCK Yürütme Konseyi Eş Başkanlığı yaptığı yazılı açıklamada; 'Çirkin ve sinsi katliam' karşısında kürt halkından mücadeleyi her yere, her zamana taşıyarak süreklileştirmesini isterken çetelere ve uzantılarına hiçbir yerde yaşam şansı tanınma*[ma]*sı gerektiğini kaydetti. KCK, özellikle 'bu saatten itibaren milyonlar sokaklara akmalı, sınır insan seline dönüşmelidir. ... IŞİD çetelerine, uzantılarına ve destekçilerine hiçbir yerde yaşam şansı tanımamalıdır. Tüm sokaklar Kobani sokaklarına dönüştürülmeli, tarihin bu eşsiz direnişine denk bir direniş gücü ve örgütlüğü geliştirilmelidir.'* [dedi.]*"* şeklinde açıklamalar yer almıştır.

12. Aynı sitenin 8/10/2014 tarihli yayınında ise *"KCK: Milyonlar sokaklardan ve mücadele alanlarından çekilmemeli"* başlıklı açıklamaya yer verilmiştir. Yazıda *"Halkımız bulunduğu her yerde direniş mücadelesini büyüterek süreklileştirmelidir. Halkımız haklı ve meşru mücadelesini zafere kadar yüksek bir kararlılıkla sürdürmelidir. Milyonlar sokaklardan ve mücadele alanından çekilmemelidir. Halkımız; mücadeleden atılacak her geri adımın önümüzdeki günler, aylar ve zamanlarda daha büyük bedellere mal olacağı bilinciyle hareket ederek, mücadelesini kesintisiz yükseltmelidir. Ve kendi öz savunmasını güçlendirerek 'her yer Kobani, her yer direniş-serhildan' anlayışı ile direnişini zafere taşımalıdır."* şeklinde ifadeler bulunmaktadır.

13. Bu çağrılar üzerine Suriye'deki çatışmalar dolayısıyla tepkilerini dile getirdiğini ileri süren gruplar 6/10/2014 tarihinden itibaren Türkiye'nin birçok yerinde günlerce devam eden ve kamuoyunda *6-7 Ekim olayları* olarak adlandırılan şiddet eylemlerini gerçekleştirmiştir. Bu eylemler sırasında ülkenin pek çok yerinde kamu binalarına, banka şubelerine, işyerlerine, araçlara, güvenlik güçlerine ve sivillere taş, sopa, molotofkokteyli ve silahlarla saldırıda bulunulmuştur. Bu sırada kamu makamlarınca güvenliğin sağlanması için birçok şehirde eğitime ara verilmiş ve sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Kamu makamlarının ve soruşturma mercilerinin tespitlerine göre -aralarında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin, Şanlıurfa, Van, Erzurum, Diyarbakır ve Gaziantep gibi büyük kentlerin de olduğu- otuz altı ayrı ilde gerçekleştirilen şiddet eylemleri sonucunda (2'si güvenlik görevlisi) 45 kişi hayatını kaybederken (331'i güvenlik görevlisi) 769 kişi yaralanmıştır. Ayrıca çatışmalar sırasında 5 örgüt mensubunun hayatını kaybettiği, 3 örgüt mensubunun ise yaralandığı belirtilmiştir. Öte yandan ülke genelinde gerçekleştirilen 2.389 şiddet eylemine 121.899 kişinin katıldığı, olaylarda (737'si güvenlik güçlerine ait olmak üzere) 1.881 aracın zarar gördüğü, (27'si kaymakamlık, 52'si emniyet, 283'ü okul, 73'ü siyasi parti, 12'si belediye binası olmak üzere) 2.558 binaya saldırıda bulunulduğu ve zarar verildiği tespit edilmiştir. Olaylara ilişkin olarak 4.291 şüpheli gözaltına alınmış, bunlardan 1.105'i hakkında tutuklama tedbiri uygulanmıştır.

B. Başvurucuya İlişkin Önceki Süreçler

14. 24/6/2018 tarihinde yapılan milletvekili seçimlerinde HDP Kars milletvekili seçilen başvurucu 31/3/2019 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimlerinde ise ismi geçen siyasi partiden Kars belediye başkanı olarak seçilmiş ve başvurucunun milletvekilliği 12/4/2019 tarihinde sona ermiştir. Başvurucunun bu görevi İçişleri Bakanlığının 2/10/2020 tarihli görevden uzaklaştırma kararıyla sona ermiştir. Başvurucu ayrıca 2014 yılında HDP MYK üyeliği de yapmıştır.

1. Başvurucu Hakkındaki İlk Soruşturma ve 31/1/2017 Tarihinde Uygulanan Tutuklama Tedbirine İlişkin Süreç

15. Başvurucu hakkında milletvekili olarak görev yaptığı dönemde işlediği iddia olunan suçlara ilişkin olarak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma yürütülmüştür. Anayasa'nın 83. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz."* hükmü uyarınca yasama dokunulmazlığına sahip olan başvurucunun dokunulmazlığının kaldırılması istemiyle iki ayrı fezleke düzenlenmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) sunulmak üzere Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir.

16. Bu fezlekelerde özetle başvurucunun kamuoyunda *6-7 Ekim olayları* olarak adlandırılan şiddet eylemlerini tahrik ve teşvik ettiği ileri sürülmüştür. Bu bağlamda Kobani'de PKK terör örgütünün Suriye'deki uzantısı olduğu ifade edilen PYD/YPG ile DAEŞ arasındaki çatışmaların yoğunlaştığı dönemde PKK'nın yayın organlarında yapılan açıklamalarla halkın ayaklanmaya çağrıldığı -başvurucunun da üyesi olduğu- HDP MYK adına sosyal medya üzerinden yapılan açıklamayla da halkın sokağa ve direnişe davet edildiği, bu çağrılar üzerine ülkenin birçok yerinde binlerce kişi tarafından gerçekleştirilen büyük şiddet olaylarının yaşandığı belirtilmiştir (bkz. §§ 7-13).

17. 2014 yılının Ekim ayında yaşanan ve ülkenin büyük bir bölümünü etkileyen şiddet olayları ve sonrasında 2015 yılının Haziran ayından itibaren ülkede yaşanan terör saldırılarının artması dolayısıyla siyasi çevrelerde ve kamuoyunda milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması hususunda yoğun tartışmalar yaşanmış ve bu sürecin sonunda aralarında başvurucunun da bulunduğu bir kısım milletvekilinin dokunulmazlıkları kaldırılmıştır (ilgili süreç için bkz. *Selahattin Demirtaş* [GK], B. No: 2016/25189, 21/12/2017, §§ 38-41).

18. Bu kapsamda başvurucu hakkındaki iki ayrı fezlekeye konu olan soruşturma dosyaları da Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü aracılığıyla gereğinin takdir ve ifası için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca, anılan soruşturmalara ilişkin olarak Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının yetkili olduğundan bahisle yetkisizlik kararı verilmiştir.

19. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı 29/1/2017 tarihinde başvurucunun yakalanarak gözaltına alınmasına karar vermiştir. Aynı gün gözaltına alınan başvurucu, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına getirilmiş ve burada ifade vermiştir. Başvurucu ifadesinde *"... Siyasi kapsamda değerlendirilecek eylemlerin soruşturma konusu yapılmasının Anayasanın 90. maddesine aykırı olduğunu belirtmek istiyorum. Uluslararası sözleşmeler ve anlaşmalar iç hukukumuzun bir parçasıdır ve bütün bu mevzuat doğrultusunda milletvekillerinin yargılanmasının yasal bir prosedürü vardır. Dolayısıyla dokunulmazlığımın kaldırılması hukuki değildir. 6-8 Ekim olayları neticesinde meydana gelen ülkenin değişik yerlerindeki hadiselerin sebebiyetinin araştırılması için Mecliste araştırma komisyonu oluşturulması için müracaatta bulunmuştum. Mecliste bu talebimiz yerinde görülmeyerek reddedilmişti. Mecliste ki bu talebimizin reddinin suç teşkil ettiğini düşünüyorum. Ben partimin MYK üyesiydim. O tarihlerde milletvekili olmayan MYK üyesi arkadaşlarımızdan olayla ilgili ifade vermek amacıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat edenler olmuştu. Bildiğim kadarıyla bir kısmının ifadesi alınmış, bir kısmının da ifadesi alınmamıştı.*

Soruşturmanın bu kısmına ilişkin hukuki yürütülmediğine dair endişelerim vardır." şeklinde beyanda bulunmuş ve suçlamalara karşı savunma yapmak istemediğini söylemiştir. Başvurucunun müdafileri ise HDP MYK toplantısının örgütün çağrısı doğrultusunda yapıldığının doğru olmadığını, HDP MYK toplantısında herhangi bir suç çağrısının yapılmadığını, yazılı bir kararın alınmadığını, meydana gelen olaylar ile bu çağrılar arasında illiyet bağı kurulamayacağını, dokunulmazlığının devam ettiğini belirterek başvurucunun serbest bırakılmasını talep etmiştir.

20. Başvurucu 29/1/2017 tarihinde tutuklanması istemiyle Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilmiştir. Tutuklama talep yazısında HDP'ye ait sosyal medya hesabından paylaşılan tweetlerin terör örgütünün çağrı ve talimatı ile atıldığı, bu suretle olay tarihinde HDP MYK üyesi olan başvurucunun terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olmak suretiyle üzerine atılı silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, müsnet suçun katalog suçlardan olduğu, dolayısıyla başvurucu yönünden tutuklama nedenlerinin bulunduğu belirtilmiştir.

21. Başvurucu, sorgu sırasında *"...söz konusu tweetler Türkiyenin tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine göre ifade özgürlüğü kapsamındadır, şok edici rahatsız edici açıklamalar bile AİHM kararında özgürlük kapsamında yer almaktadır, MYK toplantısı yapıldı bu konu değerlendirildi ancak böyle bir karar yok, Twitter paylaşımını kimin yaptığı da bilinmiyor, biz böyle bir karar da almadık, tweet atılması konusunda bir karar alınmadı ancak Kobani olayları tartışıldı, yazılı herhangi bir karar yok, biz böyle bir karar almadık, sadece tartışıldı, tweetler konusunda dediğim gibi böyle bir karar ve konuşmamız olmamıştır, kim tarafından atıldığını da bilmiyoruz, MYK da sadece Kobani olayları konusu tartışılmıştır, bu konuyla ilgili twett atma şeklinde herhangi bir karar alınmamıştır, MYK'nın böyle bir yazılı kararı da yoktur, bu twett'in kimin attığını ben bilmiyorum, halkı tahrik etme gibi bir niyetimiz de söz konusu değildir, sonraki olaylar ile MYK toplantısında tartıştığımız konuyla illiyet bağı da yoktur, biz daha sonradan Mecliste araştırma önergesi verdik ancak bu da kabul edilmedi, yaşanan olaylardan bizim bu nedenle herhangi bir sorumluluğumuz olamaz, KCK'nin açıklaması MYK toplantımızdan sonra atılan twettirlerdir ayrıca Murat Karayılan adına atılan twetti kimin attığını bilemeyiz sosyal medyada herkes istediği isim altında tweet atabilir bizim bunları takip etme imkanımız da yoktur..."* şeklinde savunma yapmıştır.

22. Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hâkimliği 29/1/2017 tarihli kararıyla başvurucunun tutuklanması talebinin reddine, bununla birlikte yurt dışına çıkmasının yasaklanması ve soruşturması tamamlanıncaya kadar en yakın polis karakoluna giderek ayda bir kez imza atması yükümlülükleri uygulanmak suretiyle adli kontrol altına alınmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...şüpheli tarafından söz konusu twettin atılmasına katılma veya talimatı olduğuna dair, kendi beyanının aksini gösterir, herhangi bir beyyine olmadığı anlaşılmakla, bu aşamada tutukluğun ölçülü olmayacağı ancak meydana gelen olayların iç ve dış bağlantılarının olabileceği, soruşturmanın ve meydana gelen olaylar ile ilgili diğer dava ve soruşturmaların daha devam ettiği değerlendirildiğinde, şüphelinin adli kontrol hükümlerine tabi tutulmasının ölçülü olacağı tutuklamanın bir ceza değil tedbir olduğu dikkate alınarak C.Savcılığının şüphelinin tutuklanması hakkındaki talebinin reddine* [karar verildi.]"

23. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tutuklama talebinin reddine ilişkin karara itiraz etmiştir. İtiraz yazısında söz konusu tweetlerin HDP MYK'da alınan kararlar

doğrultusunda HDP'nin resmî Twitter hesabından paylaşıldığı, bu paylaşımın PKK yöneticilerinin sosyal medya hesapları üzerinden yaptıkları paylaşımlardan hemen sonra yapıldığı, başvurucunun ifade alma işlemi ve sorgusu sırasında söz konusu tweetlerin içeriğini kabul etmediğini söylemediği, bu yönde bir açıklamasının olduğuna dair herhangi bir beyan veya delilin de bulunmadığı, başvurucunun sorgudaki ifadesinde HDP MYK toplantısında Kobani olaylarının tartışıldığını ve toplantıya katıldığını beyan ettiği, dolayısıyla toplantıda bulunduğuna dair herhangi bir şüphenin olmadığı belirtilmiş; başvurucu hakkında tutuklamaya yönelik yakalama emri düzenlenmesine karar verilmesi talep edilmiştir.

24. Diyarbakır 5. Sulh Ceza Hâkimliği 30/1/2017 tarihinde itirazın kabulüne, başvurucu hakkındaki adli kontrol kararının kaldırılmasına ve tutuklamaya yönelik yakalama emri çıkarılmasına karar vermiştir.

25. Başvurucu 31/1/2017 tarihinde Diyarbakır 5. Sulh Ceza Hâkimliği önünde hazır edilmiştir. Başvurucu ifadesinde *"...Bahsi geçen tarihte MYK toplantısı akşam saatlerinde yapılmıştı. Ancak dosyada mevcut ve tarafıma söylenen twettlerin atılış saati 10:51 ve 11:00 saatleridir. Bu saatlerde yapılmış bir MYK toplantısı yoktur. Ben o gün yapılan MYK toplantısına katılmadım. Televizyon programı vardı ona gitmiştim. Dolayısıyla o gün ki toplantıda yoktum. Atılan twettlerden de haberim yoktur. Böyle bir karar altında benim imzam da yoktur. Daha doğrusu bu yönde alınmış bir MYK kararı mevcut değildir. Böyle bir karar olmuş olsaydı rutin uygulama gereği MYK toplantısında alınan kararlar bize sunularak imzamız alınmaktadır. O gün böyle birşey de yaşanmadı. Ben o gün yapılan MYK toplantısına hiç bir şekilde katılmadım. Televizyon programı bittikten sonra toplantıya kaldığı yerden devam ederim diye düşündüm ancak ertesi gün Muş'taki program nedeniyle toplantıya gitmedim ve uçak ile Muş'a ertesi gün gittim, oradaki programa katıldım. Buna ilişkin belgeleri avukatlarım sunacaktır ...Tüm MYK toplantılarında o dönem yaşanan olaylar ayrıntılı bir şekilde genelde her toplantıda konuşulur ve görüşülürdü. Bana özelde bu tarihe ilişkin yapılan toplantıya ilişkin bir soru sorulmadı. Benim daha önceki beyanlarımda geçen toplantılardan kastım genelde o süreçte yapılan toplantılarda konuşulan konuya ilişkindir. Yoksa ben 6 Ekim 2014 tarihinde yapılan MYK toplantısında yer aldığıma dair bir beyanda bulunmadım."* şeklinde anlatımda bulunmuştur.

26. Diyarbakır 5. Sulh Ceza Hâkimliği 31/1/2017 tarihinde başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"... Her ne kadar şüpheli savunmasında bu tarihte yapılan MYK toplantısında yer almadığını beyan etmiş ise de bundan önceki soruşturma dosyasındaki beyanlarında söz konusu toplantıda Kobani eylemlerinin konuşulduğunu ve görüşüldüğünü ancak tweet atmaya dönük bir karar alınmadığını kendisinin böyle bir kararın altında imzasının bulunmadığını beyan ettiğinin anlaşıldığı yine şüpheli müdafii tarafından sunulan belgelerde şüphelinin 07.10.2014 tarihinde Muş iline hava yolu ile seyahat ettiğine dair belge sunulmuş ise de söz konusu MYK toplantısının yapıldığı tarihin 06.10.2014 tarihi olduğu hususları nazara alındığında bu yöndeki şüpheli ve müdafii savunmasına itibar edilmemiş, Bu şekilde 6-10 Ekim 2014 olaylarının PKK-KCK Terör Örgütünün çağrıları ile şüphelinin üyesi olduğu parti MYK'sının çağrıları üzerine başladığı, HDP Genel Merkezine ait resmi twitter hesabından MYK Toplantısının sonucu olarak söz konusu çağrıların yapıldığı, soruşturma dosyası içerisine bir haber sitesinin aslı gibidir yapılarak alınan 15 Ekim 2014 tarihli HDP Genel Başkanı Selahattin DEMİRTAŞ ile yapılan röportaj*

içeriğinde 'O eylem çağrısını yapan da ben değilim. Partimin MYK'sının kararıydı. Üstlenirim tabii ama o çağrıyı tek başıma yapmışım gibi benim üzerimden bir algı operasyonuna girişildi.' şeklinde beyanatının bulunduğunun anlaşıldığı,

Yukarıda belirtilen gerekçelerle şüphelinin üyesi olduğu ve katıldığı MYK toplantısı sırasında ve sonrasında yapılan çağrı neticesi gerçekleşen olaylar ile yapılan çağrının PKK-KCK Terör Örgütünün çağrıları ile aynı zamanda yapılması ile sonrasında yaşanan vehamet arz eden öldürme yaralama yağmalama olayları bir arada değerlendirildiğinde şüphelinin üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesi oluşturan somut deliller bulunduğu ... anlaşıldığından ... tutuklanmasına [karar verildi.]"

27. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının 8/2/2017 tarihli iddianamesiyle başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma, suç işlemeye tahrik etme, 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etme suçlarını işlediğinden bahisle cezalandırılması istemiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açılmıştır.

28. İddianamede, başvurucu hakkında daha önce düzenlenen iki ayrı fezlekedeki olaylar (bkz. § 16) suçlamaya konu edilmiştir. Başsavcılık suçlamaya konu eylemlere ilişkin hukuki değerlendirmelerini ortaya koymuştur. Bu değerlendirmeler şöyledir:

"... Şüphelinin söylem ve eylemleri, bulunmuş olduğu konum, toplumun geniş halk kitlelerini PKK terör örgütünün emir ve talimatları doğrultusunda yönlendirme kabiliyeti nazara alınarak, eylemler bir bütün olarak silahlı terör örgütü üyeliği şeklinde nitelendirilmiştir.

PKK terör örgütü tarafından yapılan açıklama ve çağrı üzerine partinin karar organı olan MYK'da yapılan görüşme ve alınan karar üzerine partinin kurumsal twitter hesabından MYK kararı olarak açıklama yapılmış, akabinde binlerce insan sokağa dökülerek birçok menfur eylem gerçekleştirmişlerdir. Şüpheli Ayhan BİLGEN her ne kadar suçlamayı kabul etmese bile, partinin MYK üyesi olduğundan karara iştirak etmiştir. Zira partinin Genel Başkanı Selahattin DEMİRTAŞ 30/11/2014 tarihinde haber7.com isimli haber sitesine vermiş olduğu beyanatta özetle; 'O eylem çağrısını yapan da ben değilim. Partimin MYK'sının kararıydı. Üstlenirim tabi. Ama o çağrıyı tek başıma yapmışım gibi bir algı operasyonuna girişildi. Çünkü kitlelerin sempatisini kazanmıştım.' şeklinde ifadede bulunarak sorumluluğun tüm MYK üyelerine ait olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla şüphelinin eylemi TCK'nın 214/1 ve 214/son yollamasıyla 2911 sayılı Yasanın 27. maddesi delaletiyle aynı Yasanın 34/1-2. (cümle) maddesinde yazılı bulunan suç tipine uymaktadır..."

29. 17/2/2017 tarihinde iddianameyi kabul eden Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, aynı tarihte Ankara ağır ceza mahkemelerinin yetkili olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir. Dosyanın gönderildiği Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesi 17/3/2017 tarihinde karşı yetkisizlik kararı vermiş ve yetki uyuşmazlığının giderilmesi için dosyayı Yargıtay 5. Ceza Dairesine göndermiştir. Yargıtay 5. Ceza Dairesi 31/5/2017 tarihli ilamıyla Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesinin yetkisizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir. Bunun üzerine dava dosyası Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/658 sırasına kaydedilmiştir.

30. Davanın ilk duruşması 8/8/2017 tarihinde yapılmış ve Silivri Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan başvurucunun ifadesi, Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi vasıtasıyla alınmıştır. Başvurucu, ifadesinde *"... Şimdi katılmadığım bir MYK toplantısından dolayı yargılanıyor olmam galiba ispata ihtiyaç bırakmayacak bir durum ... müddeyi*

iddiasını ispatlamakla mükelleftir. Eğer bu evrensel bir ilke ise doğruysa ki doğrudur galiba bu toplantıya kim katılmış, nasıl karar alınmış, MYK kararları nasıl alınır nasıl uygulanır buna dair dosyaya bir şey koyması gerekiyor. Ben ... düzenli olarak MYK toplantılarına katılırım mazeretsiz katılmadığım bir toplantı yoktur. Ama aynı saatte bir TV programımla çakıştığı için MYK toplantısı da planlanan saatten geçe kaldığı için yani o gün parti meclisi toplantısı çok geç saatte bittiği için toplantı başlarken toplantıdan ayrılmak zorunda kaldım. Dolayısıyla da burada 6 aydır tutuklu kalmamın sebebi sadece MYK üyesi olmamdır..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

31. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi 8/9/2017 tarihinde resen yaptığı tutukluluk incelemesi sonucunda *"üzerine atılı bulunan suçun vasfının değişme ihtimali, sorgusunun yapılmış olması, tutuklulukta geçirdiği süre gözetildiğinde suçun vasfı değiştiğinde tutuklama tedbiri ölçülü ve orantılı olmayacağı"* gerekçesiyle başvurucunun tahliyesine karar vermiştir. Başvurucu aynı gün serbest bırakılmıştır.

32. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi 6/9/2021 tarihli duruşmada hukuki ve fiilî bağlantı bulunduğu gerekçesiyle başvurucu hakkındaki davanın başvurucunun sanığı olduğu Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2021/6 sayılı dosyasında yürütülen davayla birleştirilmesine karar vermiştir.

2. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Süreci

33. Başvurucu, hakkındaki -işbu bireysel başvuruya konu şikâyetlerle de ilgisi bulunan- 31/1/2017 tarihli tutuklama tedbiri ile bağlantılı olarak 15/2/2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda (B. No: 2017/5974) bulunmuştur. Başvurucu; anılan başvuruda tutuklama tedbirinin hukuki olmaması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, tutuklama dolayısıyla milletvekilliği görevini yerine getirememesi nedeniyle de seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

34. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 21/12/2017 tarihinde anılan bireysel başvuruyu karara bağlamış; tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlandığına ilişkin iddianın ise açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna hükmetmiştir (*Ayhan Bilgen* [GK], B. No: 2017/5974, 21/12/2017).

35. Anayasa Mahkemesi, başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin hukukiliği bağlamında tutuklamanın kanuni bir dayanağı ve suç işlendiğine dair kuvvetli belirti olup olmadığı yönünden inceleme yapmıştır.

36. Anayasa Mahkemesi, milletvekili dokunulmazlığı kaldırılan başvurucunun Türk hukukunda tutuklamanın genel kanuni dayanağını oluşturan 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesi uyarınca tutuklandığını belirtmiş ve buna göre başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunduğu sonucuna ulaşmıştır (*Ayhan Bilgen*, §§ 109-116)

37. Kararda, başvurucu yönünden tutuklamanın ön koşulu olan suç işlediğine dair kuvvetli belirtinin bulunup bulunmadığı tespit edilirken aşağıdaki değerlendirmelere yer verilmiştir:

"118.Başvurucunun tutuklanmasına karar veren Diyarbakır 5. Sulh Ceza Hâkimliği, tutuklama kararında '6-7 Ekim olayları' kapsamında HDP'nin sosyal medya hesabından HDP MYK adına yapılan çağrıları ve başvurucunun HDP MYK üyesi olmasını dikkate alarak PKK silahlı terör örgütü üyesi olma suçu yönünden kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu sonucuna varmıştır (bkz. § 35).

119.Anayasa Mahkemesi Gülser Yıldırım (2) kararında HDP MYK'sı adına yapılan çağrı (bkz. § 12) ile PKK tarafından yapılan çağrılar (bkz. §§ 10, 11-13, 14) arasında, yine bu çağrılar ile söz konusu şiddet olayları (bkz. §§ 15, 16) arasında illiyet bağı kurulmasının olgusal ve hukuki temellerinin olduğunun söylenebileceğini belirtmiştir. Mahkeme Gülser Yıldırım yönünden bu sonuca ulaşırken başvurucunun anılan çağrının iradesi dışında yapıldığını iddia etmediğine, aksine çağrıyı sahiplenecek şekilde beyanda bulunduğuna dikkat çekmiştir (Gülser Yıldırım (2), §§ 136-139).

120.HDP'nin sosyal medya hesabından HDP MYK adına, halkın sokağa çıkması ve direnişe katılması yönünde çağrı yapıldığı ve başvurucunun HDP MYK üyesi olduğu hususlarında kuşku bulunmamaktadır. Bununla birlikte -soruşturma makamlarınca başvurucunun aşamalardaki beyanları arasında suçlamaya konu HDP MYK toplantısına katılıp katılmadığı hususunda çelişki olduğu değerlendirilmişse de- başvurucu suça konu çağrının yapılması yönünde bir iradesinin olmadığını her aşamada ifade etmiştir. Başvurucu, bu ifadelerinde kendisinin katıldığı herhangi bir toplantıda çağrı yapılması yönünde bir karar alınmadığını da istikrarlı bir şekilde söylemiştir (bkz. §§ 29, 33, 43).

121.Suça konu çağrının yapılmasının kararlaştırıldığı iddia edilen HDP MYK toplantısında çağrının yapılmasına karar verildiği sırada başvurucunun da hazır bulunduğuna ve bu çağrının başvurucu tarafından sahiplenildiğine, dolayısıyla çağrının başvurucunun iradesi doğrultusunda yapıldığına dair soruşturma makamlarının somut olgulara dayalı bir tespiti bulunmamaktadır. Nitekim ilk kez tutuklamaya sevk edildiğinde başvurucunun tutuklanması talebini reddeden Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hâkimliği de 29/1/2017 tarihli kararında benzer yönde gerekçelere yer vermiştir (bkz. § 30). Soruşturma makamlarının aksi yöndeki değerlendirmelerinin dayanağı olan haber metninde ise çağrı yapılmasına karar verildiği sırada başvurucunun HDP MYK toplantısında hazır bulunduğuna ilişkin bir ibare bulunmamaktadır (bkz. §§ 35, 39).

122.Bu itibarla eldeki belgelere göre somut olayda 'suç işlendiğine dair kuvvetli belirti'nin soruşturma makamlarınca yeterince ortaya konulamadığı sonucuna varılmıştır."

38. Anayasa Mahkemesi yukarıda belirtilen sonuca bağlı olarak tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığının, tutuklamanın ölçülü olup olmadığının ve tutuklamanın hukuki olmadığına yönelik olarak başvurucunun diğer iddialarının ayrıca incelenmesine gerek görmemiştir (*Ayhan Bilgen*, § 123).

C. Somut Başvuruya Konu İkinci Soruşturma ve 2/10/2020 Tarihli Tutuklama Tedbirine İlişkin Süreç

39. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 6/10/2014-7/10/2014 tarihlerinde başlayıp sonraki günlerde birçok şehre yayılan ve çok sayıda kişinin hayatını kaybettiği veya yaralandığı şiddet olayları (bkz. §§ 7-13) dolayısıyla 9/10/2014 tarihinde bir (2014/146757 sayılı) soruşturma başlatılmıştır.

40. Soruşturma sürecine ilişkin aşamalar soruşturma evrakı üzerinden tespit edildiği ölçüde temel olarak şöyle gerçekleşmiştir:

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 15/4/2015 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından 10/10/2014 tarihi itibarıyla HDP MYK üyesi olan kişilerin açık kimlik ve adres bilgilerini talep etmiştir.

- 6-7 Ekim olayları ile ilgili olarak bazı HDP'li milletvekillerinin beyanlarını ve HDP'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan açıklamaları içeren 20/9/2014 tarihli tutanak soruşturma dosyasına 1/10/2015 tarihinde eklenmiştir.

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı dosya kapsamında şüpheli olan kişilerin ifadelerinin temin edilmesi amacıyla 2015-2017 yılları arasındaki süreçte ilgili kurumlarla çeşitli yazışmalar yapmıştır.

- 6-7 Ekim olayları sırasında meydana gelen ölüm ve yaralanma vakalarına ilişkin otopsi raporları, adli muayene raporları, mala zarar verme eylemlerine ilişkin olay yeri krokileri ve görgü tespit tutanakları ile tüm bu olaylara yönelik soruşturmalar kapsamında elde edilen delillerin listeleri, adli kolluk fezlekeleri, iddianameler ve karar örnekleri Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine olayların gerçekleştiği illerdeki Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından gönderilmiş ve soruşturma dosyasına girmiştir.

- PKK/KCK terör örgütü ve bağlı yapılanmaları ile HDP'nin 6/10/2014-7/10/2014 tarihlerinde gerçekleşen olaylardaki sorumluluğuna yönelik araştırma tutanağı, başvurucunun da aralarında olduğu kişilerin PKK/KCK terör örgütüyle bağlantılarına dair inceleme tutanağı, ayrıca bu kişilerin olay tarihinde kullandıkları mobil telefonların HTS kayıtları Başsavcılığın talebi üzerine Ankara Emniyet Müdürlüğü tarafından gönderilmiş ve soruşturma dosyasına girmiştir.

- Başsavcılık 19/7/2018 tarihinde TBMM'den başvurucunun da aralarında olduğu 25 şüphelinin milletvekili olup olmadığı, milletvekili olanların hangi tarihte milletvekili seçildikleri ve haklarında yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına ilişkin düzenlenmiş fezleke bulunup bulunmadığı hususlarına yönelik bilgi talep etmiştir.

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 13/12/2018 tarihinde bazı Cumhuriyet başsavcılıklarından 6-7 Ekim olayları sırasında meydana gelen ölüm, yaralama, mala zarar verme, yağma ve diğer suçlara ilişkin müşteki ve mağdur ifadelerinin, bilirkişi raporlarının, görgü tespit tutanaklarının, olay yeri krokilerinin, adli muayene raporlarının, otopsi raporlarının ve tanık ifadeleri başta olmak üzere diğer tüm delillerin fezleke şeklinde hazırlanarak gönderilmesini talep etmiştir. Başsavcılığın bu talebi doğrultusunda farklı tarihlerde istenen bilgi ve belgeler ilgili Cumhuriyet başsavcılıklarınca gönderilerek soruşturma dosyasına dâhil edilmiştir.

- 6-7 Ekim olayları öncesinde ve olaylar sırasında HDP'li milletvekili ve Partinin yöneticileri tarafından yapılan çağrı ve açıklamalara ilişkin tutanakla şüphelilerin konut ve işyerlerinde yapılan aramalarda elde edilen deliller, Muş, Antalya ve Diyarbakır'da gerçekleşen olaylara dair tespit tutanağı 13/12/2018 tarihinde soruşturma dosyasına girmiştir.

- Başka soruşturma kapsamında daha önceden alınan ifadelerinde HDP'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan çağrı ve aralarında başvurucunun da olduğu HDP'li milletvekili ve Partinin yöneticilerinin açıklamaları üzerine 6-7 Ekim olaylarına katıldıklarını beyan eden şüpheliler Ş.K., B.A., M.B., N.K., N.T., N.B., M.S., S.A., A.K. ve A.B.nin ifadesi 7/1/2019 tarihinde, H.Y.nin ifadesi ise 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına eklenmiştir.

- 6-7 Ekim olaylarına PKK/KCK terör örgütünün baskısıyla katıldıklarını beyan eden şüpheliler A.K., E.P., Z.Ö., C.D., G.D., E.A., Y.E., R.D. ve N.Y.nin başka soruşturma kapsamında daha önceden alınan ifadeleri ise 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına dâhil edilmiştir.

41. Başsavcılık 2/1/2018 tarihinde "*delillerin sağlıklı bir şekilde elde edilerek soruşturmanın tamamlanabilmesi için ve tarafların veya müdafiilerinin dosya içeriğini incelemesi ile belgelerden örnek almasının soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği*" gerekçesiyle soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması talebinde bulunmuştur. Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği 3/1/2018 tarihinde aynı gerekçeyle talebin kabulüne karar vermiştir.

42. Soruşturmanın devamında başvurucu 25/9/2020 tarihinde gözaltına alınmıştır. Ankara Emniyet Müdürlüğünde alınan ifadesinde başvurucu özetle 6/10/2014 tarihinde yapılan HDP MYK toplantısına katılmadığını, HDP MYK adına Partinin sosyal medya hesabından yapılan çağrıdan haberdar olmadığını, başka bir soruşturmada anılan olguya bağlı olarak hakkında uygulanan 31/1/2017 tarihli tutuklama tedbirinin kuvvetli belirti içermediğinin Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edildiğini ve ihlal kararı verildiğini, 6/10/2014-12/10/2014 tarihleri arasında kendisine ait sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımların şiddet çağrısı içermediğini ve ifade hürriyeti kapsamında kaldığını, bu paylaşımlarını herhangi bir kimseden talimat almadan vicdani sorumlulukla yaptığını, paylaşımlarında Suriye'deki çatışmaların Türkiye'ye zarar vererek ülkenin uluslararası ilişkilerde büyük bir baskıya maruz kalacağı kaygısını taşıdığını ve bir an önce barışın sağlanması gerekliliğini savunduğunu, son olarak 6-7 Ekim olayları sırasında kimseyi şiddete teşvik veya şiddet uygulama konusunda tahrik etmediğini, aksine şiddeti önlemeye çalıştığını ileri sürmüştür.

43. Başsavcılık 1/10/2020 tarihinde başvurucuyu devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, bir suçu veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürmeye azmettirme, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürmeye teşebbüse azmettirme, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanarak yol kesmek suretiyle suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla gece vakti silahla birden fazla kişi ile yağmaya azmettirme, cebir ve tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılmaya azmettirme suçlarından tutuklanması istemiyle Ankara Sulh Ceza Hâkimliğine sevk etmiştir. Tutuklama talep yazısında başvurucunun atılı suçları işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, müsnet suçların katalog suçlardan olduğu, dolayısıyla başvurucu yönünden tutuklama nedenlerinin bulunduğu belirtilmiştir.

44. Başvurucunun sorgusu 2/10/2020 tarihinde Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından yapılmıştır. Sorgu sırasında başvurucunun müdafileri de sorgunun yapıldığı Hâkimlik salonunda hazır bulunmuştur. Başvurucu, sorgusunda Ankara Emniyet Müdürlüğünde verdiği ifadenin geçerli olduğunu ve ek bir ifade vermeyeceğini belirtmiştir.

45. Hâkimlik, sorgu sonucunda başvurucunun atılı suçlardan tutuklanmasına karar vermiştir. 2/10/2020 tarihli kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"Şüpheliler ...Ayhan Bilgen'in üzerine atılı bulunan Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürmeye teşebbüs, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak yol kesmek suretiyle suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla gece vakti silahla birden fazla kişi ile yağma, cebir tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma eylemlerine azmettirme suçlarına ilişkin olarak; çağrı üzerine ülkenin 32 ilinde yollara barikatlar kurmak suretiyle yolların kesildiği, uzun namlulu silah, molotof kokteyli, havai fişek, taş ve sopa kullanılmak suretiyle kamu binalarına, kamu araçlarına, vatandaşların ikametlerine, işyerlerine ve araçlarına zarar verildiği, çok sayıda vatandaşın kolluk kuvvetinin yaralandığı, bazı illerde vatandaşların ve yabancı uyruklu vatandaşların hayatlarını kaybettiğinin tespit edildiği iddia olunan olaylara ilişkin olarak şüphelilerin savunmaları, taraf beyanları, teşhis tutanakları, sosyal medya paylaşımına ilişkin inceleme tutanakları, video görüntüleri, müşteki beyanları, olay görüntülerini içeren tutanaklar, dijital inceleme tutanakları, bir kısım şüphelilerin çağrıda bulunan oluşum içerisinde yer aldıklarına ilişkin belirleme ve bu yöndeki bir kısım kabul beyanları, arama ve el koyma tutanakları, örgütsel irtibata ilişkin e-mail içerikleri ve tüm dosya kapsamına göre atılı suçların işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu dışındaki suçların katalog suçlardan olduğu, soruşturmanın henüz tamamlanmadığı, şüphelilerin salıverilmeleri halinde dosya kapsamında ifadelerine başvurulan tarafların beyanlarına etki edilmesi ihtimalinin varlığı, atılı suçlar için kanunda öngörülen alt ve üst sınırı dikkate alındığında hayatın olağan akışına göre kaçma şüphesinin oluştuğu gibi yazılı suçlar yönünden haklarında soruşturma yürütülen şahısların yasa dışı yollardan kolaylıkla yurt dışına kaçtıkları da dikkate alındığında adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağı, tutuklama tedbirinin ise ölçülülük ilkesine uygun olduğu kanaatiyle CMK'nın 100. maddesi ile ilgili düzenlemeler ile AİHS 5. maddesindeki tutuklama şartları kapsamında isnat olunan suçlar ile orantılı olarak tedbir kapsamında şüphelilerin CMK'nın 101. maddeleri uyarınca ayrı ayrı TUTUKLANMALARINA...* [karar verildi.]"

46. Başvurucu 9/10/2020 tarihinde tutuklama kararına itiraz etmiş, Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğince 16/10/2020 tarihinde itirazın kesin olarak reddine karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"Dosyada mevcut bilgi, belge ve araştırma tutanakları, taraf beyanları, dijital materyaller, sosyal medya paylaşım tutanakları, e-mail içerikleri ve dosyadaki diğer somut deliller uyarınca, şüpheliler yönünden kuvvetli suç şüphesinin var olduğu, soruşturmanın sürdürüldüğü, örgütsel irtibat olduğu değerlendirilen bir kısım şüphelilerin ifadelerinin henüz tamamlanmadığı ve delillerin henüz tam olarak toplanmadığı, atılı suçların CMK'nın 100/3 maddesinde öngörülen suçlardan oluşu ve bu suçlar ile tutuklama tedbirinin orantılı bir tedbir niteliğini taşıması dikkate alınarak şüphelilerin itirazı yönünden aşağıdaki şekilde karar verilmiştir... Dayanılan nedenlere, gösterilen gerekçeye ve evrak içeriğine*

nazaran, Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği'nin 02/10/2020 gün ve 2020/1032 sorgu sayılı kararı usul ve yasaya uygun bulunduğundan, itirazların AYRI AYRI REDDİNE... [karar verildi.]"

47. Başvurucu, anılan kararı aynı tarihte öğrendiğini belirtmiştir.

48. Başvurucunun soruşturma dosyası hakkında verilen kısıtlama kararına da 29/9/2020 tarihinde itiraz ettiği görülmüştür.

49. Başsavcılığın -başvurucuyla birlikte 108 şüpheli ve 2.676 müşteki/mağdurun yer aldığı- 30/12/2020 tarihli iddianamesi ile başvurucunun devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme ve öldürmeye teşebbüs etme, kasten yaralama, kamu malına zarar verme, hırsızlık, birden fazla kişi ile birlikte gece vaktinde suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla yağma, devletin egemenlik alametlerini aşağılama, çalışma hürriyetini ihlal etme ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarını işlediğinden bahisle cezalandırılması istemiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açılmıştır.

50. İlk olarak PKK/KCK'ya ilişkin genel açıklamaların yapıldığı iddianamede 6-7 Ekim olaylarına giden süreç ve belirtilen tarihlerde gerçekleşen olaylar kronolojik olarak anlatılmış, örgüt liderlerinin bu süreçteki talimat ve çağrılarına değinilmiş ve son olarak şüphelilerin eylemlerine yer verilmiştir. Buna göre iddianamede, başvurucuya yöneltilen suçlamalarla ilgisi bulunan temel olgular şöyle özetlenebilir:

i. Örgütle iltisakı bulunduğu belirtilen bir yayın organında örgütün kurucusu Abdullah Öcalan ve diğer yöneticilerin 6-7 Ekim olaylarına giden süreçteki talimat ve çağrılarına ilişkin olarak 18/9/2014 ile 1/10/2014 tarihleri arasında çıkan haber metinleri şöyledir:

- [18/9/2014 tarihli haber metni]

"KARAYILAN KOBANE İÇİN 'PROFESYONEL KATILIMA' ÇAĞIRDI"

"...'ikinci bir Şengal faciasıyla [3/8/2014 tarihinde Irak'ın Ninova vilayeti sınırları içinde bulunan ve Şengal olarak da bilinen yerleşim yeri Sincar'a DAEŞ terör örgütü saldırarak çok sayıda kişiyi öldürmüş veya kaçırmıştır. Örgüt yöneticilerinden Murat Karayılan bu olaylara atıf yapmaktadır.] *karşılaşmak istenilmiyorsa derhal harekete geçilmelidir. Kim, neyi, ne kadar yapabiliyorsa yapmalıdır' dedi ... Değerli Kobani halkı ve gençliği şunu bilmeli: İŞİD'e karşı başarılı olabilmeleri için YPG'ye katılmaları ve eğitim temelinde profesyonel asker olmaları halinde başarılı olabilirler. Kuzey gençliğine çağrımdır; gidin bizzat savaşa savaşçı olarak katılın(...) Kobane'deki direnişin başarısı için daha nitelikli katılıma ihtiyaç vardır..."*

- [18/9/2014 tarihli haber metni]

"KOMALEN CİWAN GENÇLİĞİ ROJÂVÂ SAVUNMASINA ÇAĞIRDI"

"... Kuzey Kürdistan gençliğinin Kuzey devriminin kazanımlarını korumak kadar Rojava devriminin savunmasına da aktif katılması gerektiğini kaydeden Komalen Ciwan, '... Önderliğimizin başlatmış olduğu seferberliğin Kürdistan'ı kalıcı bir savunmaya

kavuşturuncaya kadar devam ettiğini unutmamak gerekir. Bu nedenle Kürdistan'ın savunmasından her Kürt genci kendini sorumlu görmelidir' dedi. Komalen Ciwan gençlere, 'dönem öz savunmayı geliştirmek, bir bütün Kürdistan'da dilini, kültürünü, toprağını, halkını ve devrim değerlerini savunma dönemidir. Bu nedenle Kürdistan gençliği her zamankinden daha fazla fedai ruhla Kürdistan savunmasına yürümelidir. Bu onurlu direnişte ön cephedeki yerini almalıdır' çağrısında bulundu..."

- [20/9/2014 tarihli haber metni]

"KCK; SINIRLAR KALKMALI, URFA İLE KOBANE BİRLEŞMELİ"

"Kobane halkının sadece Rojava için değil, tüm Kürdistan'ın özgürlüğü için ve Ortadoğu halkları için direndiğini de ifade eden KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanlığı açıklamasında şunlara yer verdi: 'Bu kahramanca direnişe destek vermek sadece Kürtlerin değil, tüm Ortadoğu halklarının onur borcudur. Sadece destek vermek de yetmez, bu direnişe katılmak esas alınmalıdır. Kobane devrimi Urfa'ya taşırılmalı, Rojava Devrimiyle Kuzey Kürdistan Devrimi ortaklaştırılıp birleştirilerek İŞİD faşizmi döktüğü kanda boğulmalıdır. Urfa, Kobane ile bir bütün haline gelip İŞİD faşizmini yenilgiye uğratmalıdır. İŞİD faşizmi başta Urfa halkı olmak üzere tüm Kuzey Kürdistan halkını karşısında direnirken görmelidir'..."

- [22/9/2014 tarihli haber metni]

"ÖCALAN SEFERBERLİK ÇAĞRISINI YİNELEDİ"

"Diğer yandan İŞİD saldırıları konusunda da tüm halkımız özellikle devam eden yüksek yoğunluklu savaşa karşı yaşamını şekillendirmesi gerekiyor. Şu an Kürdistan'da devam eden yüksek yoğunluklu savaş var. Sadece Rojava halkı değil Kuzey ve tüm parçalardaki Kürt halkı buna göre yaşamını şekillendirmesi gerekiyor. Bütün Kürt halkını topyekun bu yüksek yoğunluklu savaşa karşı direnişe geçmeye çağırıyorum..."

- [27/9/2014 tarihli haber metni]

"YDG-H: HER YERİ KOBANE'YE DÖNÜŞTÜRELİM"

"YDG-H ile YDGK, Kobane'de 13. gününe giren DAİŞ çetelerinin saldırılarına dikkat çekerek gençleri direnişe çağıran ortak bildiri yayınladı. Bildiride, 'Tüm Kürdistan ve Türkiye gençliği savaşa katılmalı ve serhildanlara öncülük etmelidir (...) Kaybedeceğimiz tek bir anın dahi olmadığını biliyoruz. Kuzey Kürdistan Kobane olacak. Bütün gençliği bu andan itibaren SERHİLDAN yaratmaya ve devrim cephesinde gerillalaşmaya çağırıyoruz. Gün tarih yazma, sömürgeciliği Kürdistan'dan def etme günüdür'..."

- [1/10/2014 tarihli haber metni]

"HALK İNİSİYATİFİ: PERŞEMBE GÜNÜ AMED'DE YAŞAM DURACAK!"

"Amed'de 2 Ekim 2014 Perşembe günü yaşam durmalı. Hiçbir yurtsever esnafımız kepenk, kontak açmamalı, hiçbir aile çocuğunu okula göndermemelidir. Direneceksek bugün direneceğiz, Amed halkı gençliğin ve kadınların öncülüğünde alanlara inmelidir. Halkımızı her sokakta her meydanda ateşler yakarak, barikatlar kurarak omuz omuza direnmeye çağırıyoruz."

ii. 6-7 Ekim olaylarının ayaklanma amacı taşıdığına ilişkin tanık beyanları bulunmaktadır.

- 4/12/2019 tarihinde ifadesi alınan gizli tanık *Mahir,* olayların başlangıcından önce HDP tarafından yapılan çağrının kararlaştırıldığı HDP MYK toplantısına terör örgütü üyelerinin katıldığını belirtmiştir. Gizli tanık *Mahir*'in iddianamede yer alan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"... 2014 yılı Ekim ayı öncesinde Kobani'de İŞİD ve YPG arasındaki çatışmalar şiddetlenmişti. Kobani'nin İŞİD'in eline geçmesi, PKK'nin YPG üzerinden Rojava'daki tüm kazanımlarını kaybetmesi anlamına geliyordu ... Bunun bilincinde olan Kandil yönetimi Rojava'yı savunmak ve destek vermek amacıyla Türkiye'de yaşayan başta Kürt kitlesini ve Türkiye'de yer alan sol-sosyalist çevreleri Rojava'daki İŞİD ile YPG/YPJ arasında yaşanan mücadeleye destek vermeleri için harekete geçirmek istiyordu. Bu kapsamda Türkiye'deki tüm örgütsel yapılarına sık sık talimatlar gönderdi. Bu talimatların birinci dereceden muhatabı Türkiye KCK genel sözcülüğü, kadın ve gençlik sözcülüğüdür. 6-7-8 Ekim 2014 Kobani serhildanları sürecinde Türkiye KCK sözcülüğünde bulunan ve şuan isimlerini hatırlayabildiklerim; M.Ö. (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) Y.F. (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) E.G., (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) C.E., (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) R.K., (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) F.A., (AVRUPA'DA BULUNMAKTADIR)

Eylül 2014 sonlarına doğru örgütün talimatları doğrultusunda KCK Türkiye sözcülüğü HDP Eş Genel Başkanı S.D. ile görüşerek halkın Kobani'ye güçlü şekilde sahip çıkması yönünde çağrı yapmasını istedi.

...

KCK Türkiye örgütü sokak eylemlerini (serhildan) zayıf yetersiz gördüğünden daha büyük çıkış-hamle yapma ihtiyacı duyuyordu. Mevcut sokak eylemlerini bir üst seviyeye taşımak amacıyla KCK Türkiye sözcülüğü o dönem yapılan HDP MYK toplantısına katıldı. Bu toplantıda MYK'ya karar aldırıldı. 6 Ekim 2014'de daha MYK toplantısı devam ederken acil yazılı bir çağrıda bulundu. Bu çağrı 'HALKLARIMIZI SOKAGA ÇIKMAYA VE ÇIKMIŞ OLANLARA DESTEK VERMEYE ÇAĞIRIYORUZ' şeklinde idi. Bu çağrıların akabinde HDP, DBP, HDK, DTK, KADIN, GENÇLİK, SERHİLDAN KOMİTESİ gibi yapılanmalar tarafından da serhildan (başkaldırı) çağrıları yapıldı.

Bu kadrolar ayrıca bir talimata gerek duymaksızın kitlesel eyleme molotoflu, taşlı, havai fişekli ve el yapımı patlayıcılı katılır, aktif olarak yer alır. Bu çağrılar sonucunda kimse normal bir basın açıklaması, yürüyüş, miting gibi eylemde bulunulmayacağını bilir. PKK'ya yeni katılmış bir aylık kadro adayı dahi örgütsel çağrıların ne anlama geldiğini bilir. PARTİ (PKK) kültürünü alan sempatizan, taraftar, çalışan, kadrolar, siyasi alanda faaliyet yürüten parti meclisi üyeleri örgüt adına yapılan çağrıların tam olarak ne anlama geldiğini bilir ve ona göre hareket ederek uygulanmasını sağlar.

KCK Türkiye sözcülüğü Kobani olayları dönemindeki tüm faaliyetlerini o dönem Diyarbakır ve Şanlıurfa ili Suruç ilçesinden yürütmekte idi.

...

Kobani Olaylarında son derece tahrik edilmiş öfkeli kalabalıkların şiddete yönelmesine öncülük eden esas güç gençlik yapılanmasıdır. Bu gençlik yapılanmasını 2014'te ilan

edilmesi planlanan öz yönetim-özerklik hamlesi kapsamında hazırlayan eğiten PKK-YK üyesi ABBAS KOD DURAN KALKAN'dır..."

- 7/1/2020 tarihinde ifadesi alınan tanık K.G. 6-7 Ekim olaylarının başta Duran Kalkan adlı örgüt yöneticisi olmak üzere örgütün üst yönetimince planlandığını ve HDP MYK ile HDP'li yetkililerin çağrılarının/açıklamalarının ardından *serhildan* olarak kabul edilmesi gereken yoğun şiddet eylemlerinin başladığını beyan etmiştir. Tanık K.G.nin iddianamede yer alan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"...Serhildan olarak adlandırılan sokak çatışmaları, örgüt tarafından dünyadaki diğer örneklerinin (Filistin ya da İrlanda gibi ülkelerde olan) Türkiye'de kendi kitlesi içinde gerçekleştirmesini hedeflemekteydi.

KCK yapılanmasında gerçekleştirilen her Serhildan Kandil yönetimi tarafından örgütün yönlendirilmesi ve talimatlarıyla gerçekleştirilen eylemler olmaktadır, Bu eylem içerisinde çatışmalar; Molotof, Taş, Havai Fişek, El Yapımı Patlayıcıların kullanılmasıyla, gençlik ve kadın çalışma alanlarındaki örgüt mensuplarının öncülüğünde geliştirilir. Serhildan eylemlerinin temel amacı, örgüt tabanını harekete geçirmek, kitlesel bir destek arayışını geliştirmek ve tüm kamuoyuna demokratik hir hakkın engellendiği bunun karşısında da bir direniş olduğu izlenimini vermektir.

Serhildan eylemleri Kandil yönetiminin çağrısıyla geliştiği gibi özellikle KCK yapılanmasında siyasi faaliyet gösteren partilerin yetkilileri tarafından gerçekleştirilen çağrılarla da gerçekleşebilmektedir. Çoğu zaman bu iki mekanizma birbiriyle ortak hareket ederler, hedef kitlenin ve amacın ortak olmasından dolayı bu ikili hareket vazgeçilmez olmaktadır örgüt için. Serhildan eylemleri için örgüt aynı zamanda çoklu bir konsepti de esas alır. Bu çoklu konseptin içine; Siyasi Parti, Gençlik ve Silahlı örgüt mensuplarının katılımı gerçekleşir. Bu üç alan bir nevi de sokak eylemlerinin çatışmalarının oluşumu için koordinasyon şeklinde hareket ederler. Her ne kadar halk inisiyatifi ya da siyasi parti temsilcileri olarak açıklamalar yapılsa da Serhildan süreçlerinin başlangıcı Kandil yönetiminin talimatı ve Serhildan komitelerinin koordinasyonluğunda gerçekleşen örgütsel bir faaliyet olmakladır. Burada temel mantık ifade ettiğim gibi örgüt tabanını oluşturan kitlenin, örgüt militanıymış gibi çatışma ve eylem içine çekilmesi olmaktadır.

...

Bu anlamda; 6-8 Ekim olaylarının alt yapısı Örgüt üst yönetimi tarafından hazırlandı. 2011 yılı Temmuz ayında Suriye ülkesinde yaşanan gelişmeler PKK YPG unsurlarının o bölgede etkin bir güç pozisyonuna geçmeleri hem bölge gelişmelerinde, hem de Türkiye genelinde önemli bir kırılmayı da beraberinde getirdi. Suriye'de YPG unsurlarının belli bölgelerde yönetim mekanizmalarını ele geçirmeleri sonrasında Rojova devrimi denilen sürecin bir benzerinin de örgütün üst yönetiminin talimatları doğrultusunda Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu'daki bölge illerinde de gerçekleştirilebileceği düşüncesi hakim oldu.

...

Kandil üst yönetimi özellikle Irak sınırından Afrin kentine kadar var olan koridorun savunulması ve parçalanmaması için yoğun faaliyet gösterdi. Bunun nedeni Afrin' den Kobani'ye kadar özerklik öncesi var olan kantonların korunması ve bu bölge arasında oluşturulan bağlantının kopmasını engellemekti. Benim tanık olduğum Kandil alanından 10 taburluk (yaklaşık 300 örgüt mensubu) Kobani'deki savaşa gönderildi.

Buradaki çatışmaları Kandil'den takip edebildiğimiz kadarıyla örgüt üst düzey yöneticileri tarafından kitlesel destekten mahrum kalmamak adına alt kadrolara, siyasi ve legal yapılara yönelik yoğun bir perspektif ve talimat trafiği yaşanmaktaydı. Gerek Türkiye'de gerekse Avrupa ülkelerinde, Suriye ülkesinde yaşanan çatışma ve savaşa yoğun bir destek verilmesi için örgüte bağlı tüm kurum ve kuruluşları harekete geçirmiş ve örgüt üst yönetimi tarafından özellikle Türkiye sınırları içerisinde gündem oluşturmak ve eylem yapmak amacıyla sürekli olarak örgüt güdümünde faaliyet gösteren basın yayın organları aracılığıyla talimatlar verdi.

Özellikle bu dönemde ... HDP'li S.D., P.B. ve S.S.Ö. Kandil'e sürekli gidip gelmekteydiler. Örgüt üst yönetimi tarafından böylesi bir konjonktür içerisinde Kobani'de yaşanan ve örgütün var olma gerekçesi olarak gördüğü savaşa verilecek kitlesel desteğin daha çok siyasi ve legal oluşumlarla birlikte yerel örgüt kadroları tarafından organize edilerek eylemselliğin harekete geçirilmesi misyonu yüklenmişti.

...

Başta Kobani olmak üzere yaşanan gelişmelerden dolayı Kandil üst yönetimi siyasi alan çalışmalarının ve siyasi alandaki etkin aktörlerin kamuoyunda yıpratılmamalarına özen gösteriyorlardı. Kobani'deki çatışmaların bir benzerini Kandil üst yönetimi, İmralı heyeti ile birlikte gerçek anlamda Suriye-Türkiye arasındaki tüm sınırları ortadan kaldırarak Ortadoğu'da yaşanan çatışma süreçlerinin Türkiye'de de yaygın bir şekilde hayata geçirilmesini istemekteydi.

Buna mukabil olarak Suruç'tan Kobani'ye heyetlerin gönderilmesi, bu heyetlerin orada gerçekleştirdiği temaslar ve sonrasındaki açıklamalarında Kobani'de yaşanan çatışmaları gerekçe göstererek HDP tabanının ve kitlesinin bulundukları her yerde alanlara çıkarak yoğun bir SERHİLDAN (Başkaldırı) yapılması yönünde örgüt üst yönetiminin çağrıları ve talimatları oldu. Genel anlamıyla 6-8 Ekim olayları olarak bilinen süreci ortaya çıkaran temel faktör Kobani 'deki savaş ve çatışmalar gösterilse de özü itibari ile Türkiye genelinde Rojova devrimi kazanımlarının yani örgütün Suriye topraklarında oluşturmuş olduğu özerkliğin Türkiye'de de olabileceği öngörülmesiyle 6-8 Ekim olaylarının ... özerklik adına ön hazırlığına başlanıldı.

...

Her ne kadar örgüt tabanının ve kitlenin Türkiye'de gerçekleştirilecek olan ÖZERKLİK ilanı amacıyla Kobani eylemlerine katılımları sağlanmış ise de örgütün hedeflediği kitlesel eylemsellikler gerçekleştirilemedi. Halkı sokağa dökmek ve eylemlere destek vermek adına özellikle ANF haber kanalı üzerinden örgüt üst yönetimi tarafından defaten SERHİLDAN çağrıları yapsalar da halkın tam anlamıyla sokaklarda eylemlere katılım yapmadığı gözlemlenmişti.

...

S.D., siyasi yapılanmaların MYK ve PM üyeleri ve STK'ların yapmış olduğu açıklamalar sonrasında SERHİLDAN olayları şiddet sokak eylemleri şeklinde yoğun bir biçimde yaşanmıştır. HDP, DBP MYK ve PM'si, DTK ve S.D. bu şekilde açıklama yapmamış olsaydı 6-8 Ekim olaylarındaki SERHİLDAN eylemlerinin şiddeti bu denli olmaz ve ölümler yaşanmayabilirdi.

Bunun ile birlikte bu çağrılar üzerine örgütün kırsal alan kadro katılımlar da örgüt tarihinde ki en üst seviyelere ulaşmıştır. Bunu bizzat bu dönemde ABBAS KOD Duran KALKAN tarafından 'TARİHİMİZDEKİ REKOR SEVİYEDE YENİ ŞERVAN (SAVAŞÇI) KATILIMINI BU SÜREÇTE GERÇEKLEŞTİRDİK'

HDP MYK'sı ve Eş başkanları SERHİLDAN çağrıları yaptıklarında her ne kadar demoratik bir tepki gibi bu çağları göstermiş olsalar da bu kitlesel eylemlilikte daha öncesinden de belirttiğim gibi Kandil üst yönetimi tarafından SERHİLDAN KOMİTESİ hazırlıkları ile gerçekleştirilecek çatışma ortamına yönelik çağrılar olmaktaydı. Bu şekilde yapılan çağrılar sonucunda örgütün Gençlik yapılanması, kadın yapılanması ve Öz savunma birimlerinin planlanan gerçekleştirilecek olaylara bizzat katılacaklarını her örgüt mensubu gibi HDP MYK ve PM üyeleri ve Eş başkanları da bilir ve bu şekilde gerçekleştirilen olayların yakma, yıkma, öldürme, yaralama, kamu malına zarar verme gibi şiddet olaylarının başlayacağını başından beri her örgüt mensubu ve HDP, MYK, PM ve Eş başkanları bilirler. Olaylarlarda ayrıca silah, bıçak, molotof, el yapımı patlayıcılar kullanılacağını da bilirler."

- Tanık İ.B. ise 3/11/2020 tarihli beyanında o dönem HDP milletvekili olduğunu ve 6-7 Ekim olaylarının PKK/KCK tarafından planlandığını ifade etmiştir. Tanık İ.B.nin iddianamede yer alan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"... İfademin önceki bölümünde de belirttiğim gibi 24. dönem milletvekili olmamla birlikte söz konusu heyetler içerisine HDP ve MYK'nın çağrısı üzerine katıldım.

...

Kobani olayları olarak bilinen ve ölüm olaylarının yaşandığı eylemlerin demokratik bir hak olmadığını tam aksine şiddet eylemleri olduğunu söyleyebilirim. Ben şiddetin her türlüsüne karşı duran bir kişiliğe sahibim. Yapılan Kobani olayları esnasında gerçekleştiren eylemlerin ve ölümlerin PKK örgütü tarafından organize edildiği ve Türkiye topraklarında özerklik ilan edilmesi adına gerçekleştirildiğini söyleyebilirim. Yapılan açıklamalar talimatlar ve çağrılar da bunu göstermektedir..."

iii. İddianamede DAEŞ ve PYD/YPG arasındaki çatışmaların yoğunlaşması üzerine PKK tarafından halkın sokağa çıkması yönünde çağrılar yapılırken HDP'nin sosyal medya hesabından da 6/10/2014 tarihinde eş zamanlı olarak benzer çağrıda bulunulduğu (bkz. § 9) ve bu çağrının HDP MYK adına yapıldığı ifade edilmiştir. Başvurucunun da HDP MYK çağrısına benzer şekilde 6/10/2014-12/10/2014 tarihleri arasında kendisine ait sosyal medya hesabından (Twitter) paylaşımlar yaptığı ve bu paylaşımların şiddet çağrısı içerdiği ileri sürülmüştür. Başvurucunun anılan tarih aralığında yaptığı sosyal medya paylaşımları şu şekildedir:

- 6/10/2014 tarihinde "*Kobanenin Kürtler için ne anlama geldiğini çok ağır bedel ödeyerek ogrenecek Türkiye*"

- 6/10/2014 tarihinde "*Ankarada sıcak yataklarında devrimi bekleyenler hic olmazsa lutfedip sakaryada oturma eylemine buyrun..*"

- 9/10/2014 tarihinde "*hükümet uyarıları dikkate almamakta ısrar ederse şehirlerde polis kurşunları kirsalda da askerle çatışmayı getirir.. Biraz akıl ve sagduyu*"

- 9/10/2014 tarihinde "*pkk'ye kızıp kobaneyi cezalandırmayı savunanlar doksanların terörle mücadele mantığı içinde dusunuyorlar. Kürtleri böyle öldürüyorlardı*"

- 11/10/2014 tarihinde "*hükümet Kürtlerin savaş kapasitesini test etmekte kararlı. Büyük savaşı önlemek için şimdi barışı daha güçlü savunmalıyız*"

- 11/10/2014 tarihinde "*çatışmanın kırsala yayılması riskini bile önemsemeyen bir hükümet rotayı büyük savaşa kırmış demektir*"

- 12/10/2014 tarihinde "*@rozaasmin @mehmetsiverek benim derdim haritalarla değil rejimlerle. Sadece tespit yaptım. Rejimler değişmezse haritalar değişir*"

- 12/10/2014 tarihinde "*Ortadoğu büyük savaşa sürükleniyor. Birlikte eşit, özgür yaşam taleplerine kulak asmayanlar Kurdistan'ı kendi elleriyle kuracaklar*"

iv. 6-7 Ekim olaylarına katılan ve haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerde genel olarak HDP MYK adına yapılan çağrı ile HDP yetkililerinin açıklamaları ve Parti yetkililerinden gelen telefon ve yazılı mesajlar üzerine olaylara dâhil olunduğu vurgulanmıştır. İfadesi alınan kişilerden bazıları ise olaylara PKK/KCK terör örgütünün baskıları nedeniyle katıldıklarını belirtmiştir.

- 6-7 Ekim olayları sırasında gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle terör örgütü üyesi olmamakla beraber terör örgütü adına suç işleme, örgüt faaliyeti çerçevesinde kamu malına zarar verme ve terör örgütü propagandası yapma suçlarından hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü bulunduğu belirtilen H.Y. "*...8/10/2014 günü Muş il merkezinde HDP tarafından düzenlenen yürüyüş ve basın açıklamasına katıldım. Bunu HDP'nin resmi ... isimli sosyal paylaşım sitesinden öğrendim ve katılmaya karar verdim.*"

- M.S. "*HDP'nin almış olduğu ve yapmış olduğu eylem çağrısı üzerine parti yöneticisi olarak katıldım*"

- N.T. "*HDP Kepez ilçe teşkilatı üyesiyim. Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım.*"

- N.B. "*HDP Antalya il eş başkanıyım. Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım.*"

- Ş.K. "*...HDP Antalya il başkanıyım. Kamuoyunda Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım.*"

- S.A. "*...ben zaman zaman HDP partisine gidiyordum, orada İŞİD örgütünün Kobane'ye yaptığı saldırıları protesto için eylem yapılacağı söylenmişti, ben de bu eyleme katıldım.*"

- B.A. *"...ben HDP il yönetim kurulu üyesiyim. Parti genel merkezimiz ve eş başkanımız tarafından Suriye'nin Kobane bölgesine İŞİD terör örgütü tarafından yapılan saldırıların protesto edilmesi için çağrıda bulunuldu ve biz genel merkezimin çağrısına uyarak protesto eylemine katıldım."*

- A.K. *"...HDP eş başkanın çağrısı üzerine değişik parti ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile Suriye'de bulunan ve kamuoyunda Kobani eylemleri olarak bilinen eyleme toplumsal duyarlılığım neden ile katıldım."*

- E.P. *"...köyümde iken Brüks isimli terör örgütü mensubu gelerek köyden evden bir kişi Malazgirt'e giderek eylem yapacak şeklinde konuşmalar yapıyordu.... Adı geçenin daha sonra ikametim olan eve geldiğinde gördüm. Burda benim evde oturduğumu görünce bana neden gitmediğim eğer gitmezsem diğer kız kardeşimi de kaçıracağını söyledi ve ben de korktuğum için Malazgirt merkeze geldim..."*

- N.Y. *"...7/10/2014 günü köye Brüsk olarak bilinen leşker kıyafeti ile gelen eli silahlı bir PKK/KCK terör örgütü üyesinin köyde bulunan herkesi tehdit ettiğini, 8/10/2014 günü Malazgirt merkezde yapılacak etkinliğe katılmaları yönünde tehditler savurduğunu ve gitmeyenlere ceza yazacağını duydum..."*

- Z.Ö. *"...Etkinliklerden bir gün önce yani 06/10/2014 günü akşam saatlerinde Murat mahallesindeki ikametimizde oturduğumuz esnada kapımıza biz örgüt mensubuyuz diyen iki şahıs geldi. 'Yarın Malazgirt'te eylem var siz de katılacaksınız. Katılmazsanız size ailenize, iş yerlerinize zarar veririz' dediler..."* şeklinde beyanda bulunmuştur.

v. İddianamenin değerlendirme kısmında ise 6-7 Ekim olaylarının örgütün üst yönetimince planlanan ve *serhildan* olarak adlandırılan ayaklanma eylemi niteliğinde olduğu belirtilerek örgütün bu plana dayalı olarak Suriye'deki kazanımlarının benzerini Türkiye'de de elde etmeyi amaçladığı ifade edilmiştir. İddianameye göre şüphelilerin örgütten aldıkları talimatlarla olayların başlamasında rol üstlenmeleri nedeniyle olaylar sırasında işlenen suçlar ile devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan cezalandırılmaları gerekmektedir. İddianamede yer alan değerlendirmenin ilgili kısmı şöyledir:

"... 06 EKİM 2014 tarihinde başlayarak ülke geneline sirayet eden ve KOBANİ olayları olarak bilinen olayların yaşanması ve terör örgütüne müzahir kitlelerin meydanlara sokaklara çıkarak terör nitelikli eylemlerin (SERHİLDAN/BAŞKALDRI) yapılması için PKK/KCK silahlı terör örgütü, örgütün ele başı Abdullah ÖCALAN, sözde örgüt yöneticileri, örgütün gençlik yapılanması ve kadın yapılanması tarafından sistematik olarak 17/09/2014 tarihinden itibaren çağrıların ve talimatların verildiği, terör örgütüne müzahir kitlenin terör eylemlerine katılımı istenen seviyede olmaması üzerine PKK/KCK silahlı terör örgütü tarafından verilen talimatlar sonrasında PKK/KCK silahlı terör örgütü güdümünde sözde siyaset yapan kurum, kuruluş parti (HDP, HDK, DTK, DBP) ve sözde siyasetçilerin devreye sokulduğu, soruşturma kapsamında bulunan şüphelilerin özellikle 06/10/2014 ve 07/10/2014 tarihlerinde şâhsi olarak ve bağlı bulundukları kuruluşlar aracılığı ile yaptıkları çağrı ve talimatlar sonucunda PKK/KCK silahlı terör örgütüne müzahir kitlelerin meydanlara, caddelere ve sokaklara çıkarak şiddet içerikli terör eylemlerinin en üst seviyeye çıkartıldığı, meydana gelen olaylar neticesinde öldürme, öldürmeye teşebbüs,

yağma, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma, yaralama, çocuk düşürtme, hırsızlık, işyeri ve konut dokunulmazlığını ihlal, mala zarar verme, 5816 Sayılı Yasaya muhalefet; bayrak yakma şeklinde yoğun şekilde terör olaylarının yaşandığı, olayların meydana gelmesinden HDP MYK'sı (Halkların Demokratik Partisi Merkez Yürütme Kurulu) tarafından sokağa çıkma, sokağa çıkanlara destek verme ve direnişte bulunma çağrılarının yapılmasının etkili olduğu,

...

MYK toplantısına terör örgütünün KCK Türkiye sözcülerinin de katıldığı, terör örgütünün talimatları doğrultusunda hareket edildiği,

...

dolayısıyla örgüt elebaşısı ve sözde Kandil yönetimi ile KCK Yürütme Konseyinin talimat bütünlüğü kapsamında tüm şüphelilerin baştan beri aynı kast ve irade ile fikir ve eylem birliği içerisinde Devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü hedef alarak terör amaçlı öldürücü, yıkıcı, yakıcı vb. nitelikteki şiddet içerikli yoğun sokak eylemlerinin tüm ülke genelinde gerçekleştirilmesi için KCK, KİK, Gençlik Yapılanması, HDP, DTK, HDK, DBP adına örgüt güdümünde basın açıklaması ve sosyal medya hesaplarından yapmış oldukları aynı içerikte SERHİLDAN/BAŞKALDIRI talimat, çağrı/açıklamaları ile şahsi sosyal medya hesaplarından yaptıkları/yaptırdıkları tüm açıklama, çağrı ve talimatlara ilişkin tespitlerin yapıldığı ve buna ilişkin tüm tutanakların yukarıda ayrıntıları ile mevcut olduğu ve iddianameye derç edildiği,

6-8 EKİM 2014 Kobani Olayları olarak bilinen ve ülke geneline sirayet eden olayların amacının her ne kadar terör örgütü ve örgüte müzahir yapılanmalar tarafından demokratik bir hak arayışı olarak lanse edilse de, gerçek amacının PKK/KCK silahlı terör örgütünün kuruluşundan itibaren sözde BAĞIMSIZ BİRLEŞİK KÜRDİSTAN devleti kurmak adına basamak oluşturan ÖZERKLİK ve ÖZ YÖNETİM ilanı için yapılan SERHİLDAN/BAŞKALDIRI eylemleri olduğu,

...

ülke genelinde meydana gelen tüm olaylarda toplamda ise; Adam Öldürme (37), Adam Öldürmeye teşebbüs (31), Yağma (24), Alıkoyma (38), Alıkoymaya Teşebbüs (2), Mala Zarar Verme (1750), Yakarak Mala Zarar Verme (397), Kamu Malına Zarar Verme (1060), Yakarak Kamu Malına Zarar Verme (503), İşyeri Dokunulmazlığını İhlal (53), Geceleyin İşyeri Dokunulmazlığım İhlal (294), Geceleyin Açıktan Hırsızlık (26), Açıktan Hırsızlık (20), Hırsızlık (114), Geceleyin Hırsızlık (272), Basit Yaralama (5), Silahla Basit Yaralama (43), Kamu Görevlisini Silahla Basit Yaralama (264), Kamu Görevlisini Kasten Basit Yaralama (7), Kemik Kırığı Oluşacak Şekilde Kasten Silahla Yaralama, Kamu Görevlisini Kemik Kırığı Oluşacak Şekilde Kasten Silahla Yaralama (1), Silahla Kasten Yaralama (78), Kamu Görevlisini Silahla Yaralama (51), İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali (3), İbadethanelere Zarar verme (4), Düşük Yapmaya Neden Olma (1), Bayrak Yakma (24), 5816 Sayılı Yasaya Muhalefet (25), Suç İşlemeye Tahrik, Devletin Birliğini Ülkenin Bütünlüğünü Bozma suçlarının işlendiği

...

Bu kapsamda, şüphelilere atılı suçların gerek işleniş şekilleri ve kullanılan araçlar itibarıyla, gerekse gerçekleşen neticeler itibarıyla vahim nitelik taşıdıkları, dolayısıyla tüm şüphelilerin suçlara konu eylemlerinin devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü hedef alarak vahim sonuçlar doğuracak şekilde işlenmiş olmaları nedeniyle Türk Ceza Kanunun 302. Maddesinde düzenlenen Devletin Birliğini ve Ülkenin Bütünlüğünü Bozmak suçunun her bir şüpheli açısından ayrı ayrı oluştuğu,

Yine şüphelilerin eylemlerinin yukarıda her bir müştekiye yönelik tespitleri yapılan tüm suçlardan, Türk Ceza Kanunun 214/3, 38/1. maddesi delaletiyle sorumlu olsalar da, şüphelilerin yukarıda tüm müştekilere yönelik tespiti yapılan suçların işlenmesi yönünde eylemleri itibarıyla önemli etkide bulunmaları nedeniyle her bir şüphelinin TCK'nın 37/1.maddesi gereğince tüm suçlardan ayrı ayrı sorumlu oldukları..."

51. Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi 7/1/2021 tarihinde iddianamenin kabulüne karar vermiş ve E.2021/6 sayılı dosya üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır.

52. Mahkemenin aynı tarihte yaptığı tensip incelemesinde başvurucu ve diğer 26 sanığın tutukluluğunun devamına karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...HDP (Halkların Demokratik Partisi) MYK (Merkez Yürütme Kurulu) üyeleri; A.K., B.Y., H.A., Y.Ö. Z.K. ve D.Ç. isimli sanıkların kaçak konumunda oldukları, dosyada çok fazla sayıda müşteki ve tanığın bulunduğu, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma ihtimalinin bulunması, dolayısıyla soruşturmalardan kaçmış olduklarının bilinmesi, bu kapsamda tutukluluk tedbiri dışındaki CMK'nun 109.maddesinde düzenlenen yurt dışına çıkış yasağı dahil sair adli kontrol tedbirlerinin soruşturmanın mahiyetine ve delil durumuna nazaran yetersiz kalacağı, Anayasanın 90.maddesi uyarınca iç hukuk bakımından bağlayıcı olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 5.maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin tutukluluk tedbiri konusundaki yerleşik birçok karar ve gerekçesinde "Kişilerin kaçma riskinin bulunması, kamu düzeninin sağlanması ve yeni bir suç işlenmesinin önlenmesi" amacının tutukluluk tedbirinin uygulanabileceği haller arasında sayılmış olması, somut dava dosyasında da yukarıda açıklandığı üzere bu kaygı ve kriterlerin mevcut olması nedeniyle tutukluluk tedbirinin gerekli olduğu anlaşılmakla ... sanıklar ... ve Ayhan Bilgen'in üzerlerine atılı suçlardan ayrı ayrı TUTUKLULUK HALLERİNİN DEVAMINA... [karar verildi.]"

53. Başvurucu 2/4/2021 tarihinde yapılan duruşmada suçlamalara ilişkin savunmasını sözlü olarak vermiştir. Başvurucu savunmasında 6-7 Ekim olaylarında bir sorumluluğu bulunmadığını ve olayların açığa çıkması için çaba gösterdiğini, 6/10/2014 tarihli HDP MYK toplantısına katılmadığını, olaylar sırasında yaptığı sosyal medya paylaşımında kamu düzeninin zedelenmediğini ve kolluk görevlilerinin müdahale etmediğini belirttiği Ankara'da gerçekleştirilen oturma eylemine katılım çağrısında bulunduğunu, 6/10/2014-12/10/2014 tarihleri arasında sosyal medya hesabından yaptığı diğer paylaşımlarında da Suriye'deki çatışmanın Türkiye'ye sıçraması kaygısı taşıdığını, ifade hürriyeti kapsamında siyasi iktidarın Suriye politikasını sert bir şekilde eleştirdiğini ve şiddet içeren olayların büyümemesi/sona ermesi için uyarı mahiyetinde ifadeler kullandığını ileri sürmüştür. Başvurucunun savunmasının ilgili kısmı şöyledir:

"...kitle psikolojisi kontrolü zor bir psikolojidir. Yani insanları sokağa evet çıkartana kadar, onların duygu dünyalarına dair bir ilişki, bir iletişim kurabilirsiniz ama sokağa çıktıktan sonra o iletişimi devam ettirmek, onu kontrol etmek, yönlendirmek, durdurmak, istediğiniz anda bitirmek çok kolay olmayabilir. Ben tabi bir linçe aynı zamanda nefret suçuna dönüşmüş olan bu olaylarla ilgili yani olayların aydınlatılması, ortaya

çıkartılmasıyla ilgili bugüne kadar ciddi bir mesafe alınmamış olmasını da Türkiye'nin aslında yani bütün çevrelerini, kendimi de dahil ederek söylüyorum, siyaseten de benim başarısızlığımdır. Buna dair defalarca çağrı yapmamıza rağmen etki edememişsek demek ki etkin bir siyaset, güçlü bir siyaset bu konuda yapamamışız. Sayın başkan 6-8 Ekim olaylarıyla ilgili yani benim doğrudan bir tek tweetim var. Yani o da 6 Ekim günü Ankara'da Sakarya Meydanında, Ankara'yı bilenler bilirler, yani trafiğe kapalı bir bölgedir. Mithatpaşa Caddesi ile Atatürk Bulvarı arasında, Sakarya Meydanında sessiz bir oturma eylemidir bu. Bu eylemden sonra hiçbir taşkınlık olmamıştır. Polisin müdahalesi söz konusu değildir. Güvenlik güçleri sonuna kadar orada bulunduğu halde, bir müdahale yoktur. Yani ne çevreye, işte kamu sağlığına, kamu yararına, kamu güvenliğine dönük bir olumsuzluk vardır, ne de gösteriye katılanlara yönelik bir müdahale söz konusu olmuştur. Bunun dışında benim 6-8 Ekim olaylarıyla ilişkilendirilebileceğim doğrudan, herhangi bir yani delillerin içerisinde böyle bir şey yok ama şunu galiba ifade etmem gerekiyor. Yani o günlerde ben ne yaptım, neredeydim, ne yapıyordum 6-8 Ekim günlerinde. Bu aslında hayatın olağan akışını ifade etmek açısından, benim bakımımdan önemli. Ben 6 Ekim günü parti meclisi toplantısında sabahtan akşama kadar neredeyse sürdü toplantıdaydım. Toplantının sonunda bir fiili MYK toplantısı yapılmak istendi. Gündem, parti meclisinde oluşan gündemden dolayı. Yani parti meclisinde görüşülen konuların MYK 'da da ele alınması önerildi. Ama ben daha önceden bir televizyon programı ayarladığım için yani o dönemlerde çünkü televizyonlarda yorumculuk yapıyordum. Bir televizyon programı olduğu için MYK toplantısı geciktiğinden, MYK toplantısına katılamadım. Ki ben MYK toplantılarını kaçırmam, çok özel bir mazeretim olmadıkça katılmaya çalışmışımdır. Televizyon programına gittim. Diğer gün sabahleyin erken saatte yine bir ay önceden planlanmış bir panel dolayısıyla şehir dışına çıktım uçakla. Bunlar dosyada var zaten. Ve aynı gün uçak olmadığı için de, diğer gün yani 7'si sabahı gittim, 8'i günü akşamı da Ankara'ya evime geri döndüm. Dolayısıyla hayatın akışı içerisinde bir, yani 37 kişinin hayatına mal olan, ya da işte yani Anayasal düzeni değiştirecek, ülkenin bütünlüğünü bozacak düzeyde büyük bir eylem sırasında, benim son derece soğukkanlı biçimde, hem bir taraftan eylemleri provoke edip ama bir taraftan da işte bir ay önceden planladığım panele gitmem, ya da televizyon programına katılmam aslında yani bu olaylarla ilişkilendirilmemin ne kadar hani doğal akışından, hayatın doğal akışından kopuk, uzak olduğunu bence göstermeye yetiyor.

...

Şimdi bu 6-12 Ekim tarihleri arasındaki atılan 8 tweet var. Birer gün arayla atılmışlar. İkisi 6 Ekim tarihinde bir tanesi demin söylediğim, Sakarya Meydanındaki eylemle ilgili, kullandığım ifade aynen Twitter'da, diyorum ki, bu sessiz oturma eylemine katılın bari, yani bir şeylerin değişmesini istiyorsanız bari sessiz oturma eylemine katılın. Şimdi ben şiddet çağırısı yapıyor olsam, insanları Sakarya Meydanındaki basit oturma eylemine mi çağırırım? Yani burada hiç olmazsa hani diğer genel çağrıların içerisinden bir şeyden bahsetmiyorum. Somut bir şeyden bahsediyorum. Ben oraya çağırmışım, çağırdığım eylemin sonucunda da hiçbir şiddet olayı yaşanmamış, bir soruşturma açılmamış, ne göstericiler çevreye zarar vermiş, ne göstericiler ile ilgili bir işlem yapılmış. Diğerleri, yani diğer 7 tweetin tamamı sayın başkan ifade özgürlüğü kapsamında ele alınması gereken ama bir kısmı benim uyarılarım, asla tehdit değil bunu özellikle kullanmak isterim. Ama o dönem yaşanan olayların belki de travmasından kaynaklı, biraz öfkeli bir dille yazılmış, sert yazılmış, belki acı dolu ifadeler. Evet, sert eleştiriler şunun için söylüyorum sert eleştirileri, sonuç itibariyle Ortadoğu'da yani çok sayıda ülkede iç savaş yaşanıyor ve benim açımdan kırmızıçizgi iç savaştır. Yani toplumsal çatışmadır. Türkiye'yi bir toplumsal savaşla yanlış müdahale yüzünden bir iç savaşa götürecek sürecin tanıklığını yapmak ve bunun karşısında sessiz kalmak, seyirci kalmak, pasif kalmak benim kabul edebileceğim bir şey değil. Burada söylediğim şeyler şu, diyorum ki, Suriye hassas bir konu ve siz Suriye de yanlış yaparsanız

Türkiye'yi Ortadoğu batağına sokarsınız. Çatışmanın tarafı haline getirirsiniz. Bu yanlıştan dönün. Kullandığım ifadeler üzerinden söyleyeyim sayın başkan. Mesela diyorum ki, siz eğer hani, sadece karşılaştırma olsun diye söylüyorum. Yani ateşe elinizi uzatırsanız yanarsınız dediğimde, sizi tehdit etmiş mi oluyorum. Yoksa ateşe elinizi uzatmamak için sizi uyarmış mı oluyorum. Ben Suriye'ye müdahale ile ilgili bu tonda yaptığım ifadeleri, değerlendirmeleri, buraya sanki tehditmiş gibi almışlar. Evet, bir yazı diliyle konuşma dili arasında fark vardır, yani ünlem işareti koyamazsanız, ya da işte ironi yaparsanız bu ironi anlaşılmayabilir. Bakın burada üç tane örneği sadece tweetlerden nereye ya sekiz tanesini tek tek tartışmaya açmayı doğru bulmadığım için üç tanesini söyleyeyim. Birisi çok ilginç aslında MİT'in kuruluş yıldönümünde, yani MİT Müsteşarlığının yayınladığı bir bildirge var. Yılı tam hatırlayamıyorum ama çok benim de doğru bulduğum bir analiz, bir değerlendirme. Deniyor ki bu yıl dönümü bildirgesinde, sanırım 2003-2004 falan olması lazım, deniyor ki, Ortadoğu'da önümüzdeki dönmede eğer rejimler demokratikleşmezse haritalar değişir. Ben bu analize tamamen katılıyorum. Son derece öngörülü, son derece ileri görüşlü bir değerlendirme olduğunu düşünüyorum ve Suriye politikasında da bunu hatırlatıyorum. Yani gönderme yaptığım şey bu. Orada iki kişiyle tartışma yapmışım sosyal medyadan ve bunu hatırlatıyorum diyorum ki, benim derdim haritalarla değil, benim derdim rejimlerin demokratikleşmesiyle. İşimdi derdim haritalarla değil dediğime göre yani belli ki ülke bütünlüğü ile ilgili bir tartışma yapmıyorum. Rejimlerin demokratikleşmesini savunuyorum.

...

Ben Kobani olaylarının evet bir infialle başladığı kanaatindeyim. Yani Işid'e karşı bir tepki ile başladığını, işte Kobani'ye askeri yardım gitmesi biçimde bir taleple başladığını biliyorum. Ama bunun sokak gösterilerinin provokasyona açık olduğunu, nihayetinde insanlar ölmeye başlayınca, daha da yayılıp, daha da büyüyüp bir toplumsal çatışmaya, bir iç savaşa dönüşeceğimi düşündüğüm için de çatışmaların yayılmamasını, kırsalda da başka yerde de çatışma olmamasını, sağduyuyla hareket edilmesini kendi ifadelerim böyle. Ben niye sağduyu ifadesi kullanayım. Yoksa şöyle bakarım. Yani çatışmalar büyüsün, ülke bölünsün diye bakarım. Ben tersini yapmışım, demişim ki, bu olaylara çok dikkatli yaklaşın özellikle de hükümete ve güvenlik güçlerine yönelik bir çağrıdır. Ki, Kobani 'ye yardım hükümetin kendisinin de zaten o dönemde kabullendiği, sahiplendiği nihayet işte, KDP 'nin yardımlarının ulaşmasına kapı açtığı bir dönem. Ben de toplumsal olaylara yanlış yaklaşırsanız, biraz önce bahsettiğim tweet gibi yani [C.E.den] *alıntıyla söylediğim işte herkesi örgüt üyesi gibi görürseniz, herkesi işte terörlü mücadele kapsamında cezalandırmaya kalkarsanız olaylar daha da büyür, daha da yaygınlaşır. Kangrenleşir ve içinden çıkılmaz hale gelir, geri dönüşü olmaz noktaya gelir anlamındaki sözlerdir bunlar.*

...

Daha sonrasında yani işte gittiğim konferanslarda yaptığım konuşmalar, yani olayların tabi bitişinden sonrasından bahsediyorum çünkü olayların yanlış hatırlamıyorsam yoğunluğu 6-7-8 Ekim yani zaten öyle tarih edilmiş iddianamede de. Bu üç günden ibaret yani benim sonrasında bir çağrı yapmamın çok bir anlamı yok. Ama yani faillerinin bulunması, cezalandırılması yönünde çok fazla ifade kullanmışım. 9-12 Ekim tarihleri arasında attığım tweetler de zaten, hani biraz önce söylediğim tweetler de tamamen sizin söylediğiniz amaca dönük tweetlerdir. Yani bu olayların büyümemesi, yaygınlaşmaması, bir büyük çatışmaya, toplumsal çatışmaya dönüşmemesine dönük hem güvenlik güçlerine yönelik uyarılar, hem de göstericilere yönelik uyarılardır. "

54. Mahkeme belirtilen duruşmanın sonunda -bir önceki duruşmada açıkladığı gerekçeleri tekrarlayarak- başvurucunun tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

55. 15/6/2021 tarihli duruşmanın sonunda ise Mahkeme yurt dışına çıkış yasağı şeklindeki adli kontrol tedbiri uygulanmak suretiyle başvurucunun tahliyesine karar vermiştir.

56. Diğer yandan Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, hukuki ve fiilî bağlantı bulunduğu gerekçesiyle başvurucu hakkındaki E.2017/658 sayılı davanın Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2021/6 sayılı dosyasında yürütülen dava ile birleştirilmesine karar vermiştir (bkz. § 32).

57. Mahkeme, isnat edilen suçları başvurucunun işlediğinin sabit olmadığı gerekçesiyle 15/5/2024 tarihinde başvurucunun beraatine karar vermiştir. İnceleme tarihi itibarıyla davanın istinaf kanun yolu aşamasında derdest olduğu görülmüştür.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

58. 5271 sayılı Kanun'un *"Tutuklama nedenleri"* başlıklı 100. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma,
Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.

(3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

3. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

4.(Ek: 6/12/2006 – 5560/17 md.) Silahla işlenmiş kasten yaralama (madde 86, fıkra 3, bent e) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama (madde 87),

...

8. (Ek: 6/12/2006 – 5560/17 md.) Hırsızlık (madde 141, 142) ve yağma (madde 148, 149),

11. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),

..."

59. 5271 sayılı Kanun'un *"Tutuklama kararı"* başlıklı 101. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanığın tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir. Bu istemlerde mutlaka gerekçe gösterilir ve adlî kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını belirten hukukî ve fiilî nedenlere yer verilir.

(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu hususta ki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

a) Kuvvetli suç şüphesini,

b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,

c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir."

60. 5271 sayılı Kanun'un *"Müdafiin dosyayı inceleme yetkisi"* başlıklı 153. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (3) ve (4) numaralı fıkraları şöyledir:

"(2) Müdafiin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Bu karar ancak aşağıda sayılan suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda verilebilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316),

...

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz."

(4) Müdafi, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir."

61. 6/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun *"Azmettirme"* başlıklı 38. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır."

62. 5237 sayılı Kanun'un *"Kasten öldürme"* başlıklı 81. maddesi şöyledir:

"Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır."

63. 5237 sayılı Kanun'un *"Nitelikli haller"* başlıklı 82. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendi şöyledir:

(1) Kasten öldürme suçunun;

...

h) Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla,

...

İşlenmesi halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır."

64. 5237 sayılı Kanun'un *"Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma"* başlıklı 109. maddesi şöyledir:

"1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur."

65. 5237 sayılı Kanun'un *"Yağma"* başlıklı 148. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslime veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

66. 5237 sayılı Kanun'un *"Nitelikli yağma"* başlıklı 149. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ile (h) bendi şöyledir:

"(1) Yağma suçunun;

...

g) Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla,

h) Gece vaktinde,

İşlenmesi halinde, fail hakkında on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur."

67. 5237 sayılı Kanun'un *"Suç işlemeye tahrik"* başlıklı 214. maddesi şöyledir:

"1) Suç işlemek için alenen tahrikte bulunan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kısmını diğer bir kısmına karşı silahlandırarak, birbirini öldürmeye tahrik eden kişi, onbeş yıldan yirmidört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Tahrik konusu suçların işlenmesi halinde, tahrik eden kişi, bu suçlara azmettiren sıfatıyla cezalandırılır."

68. 5237 sayılı Kanun'un *"Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak"* başlıklı 302. maddesi şöyledir:

"(1) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/36 md.) Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin egemenliği altına koymaya veya Devletin bağımsızlığını zayıflatmaya veya birliğini bozmaya veya Devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya yönelik bir fiil işleyen kimse, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(3) Bu maddede tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur."

B. Uluslararası Hukuk

69. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Mehmet Osman Kavala* [GK], B. No: 2018/1073, 22/5/2019, §§ 36-39; *Selahattin Demirtaş*, §§ 82-91.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

70. Anayasa Mahkemesinin 2/4/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

71. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de

somut olayda mevcut olmadığını, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini, tutuklama kararında daha önce suçlama konusu yapılan -31/1/2017 tarihli tutuklama tedbirinde- ve ifade hürriyeti kapsamında değerlendirilmesi gereken olgulara dayanıldığını, isnat edilen bu olguların gerçekleştiği tarihten çok uzun süre sonra siyasi amaçlarla tutuklandığını ve bu durumun ölçülü olmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ve bu hakla bağlantılı olarak *non bis idem* ilkesinin, örgütlenme hürriyetinin, seçme ve seçilme hakkının, toplantı ve gösteri yürüyüşleri düzenleme hakkının, siyasi faaliyette bulunma hakkının, ifade hürriyetinin ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

72. Bakanlık görüşünde; başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının bulunduğu, 2/10/2020 tarihli tutuklama kararına konu suç ve bu suçun işlendiği yönünde kuvvetli belirti olarak kabul edilen deliller ile başvurucu hakkında verilen 31/1/2017 tarihli tutuklama kararında dayanılan suç ve delillerin birbirinden farklılık gösterdiği, tutuklama kararında atıf yapılan delillerin kuvvetli suç şüphesi oluşturduğu, başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amaç içerdiği ve tutuklamanın ölçülü olduğu belirtilmiştir.

73. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formlarındaki açıklamalarını tekrarlayarak suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, tutuklama kararında daha önce suçlama konusu yapılan olgulara dayanıldığını ve uygulanan tedbirin siyasi amaç taşıdığını ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

74. Anayasa'nın *"Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

> *"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."*

75. Anayasa'nın *"Kişi hürriyeti ve güvenliği"* başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

> *"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.*
>
> ...
>
> *Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yokedilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir."*

76. Anayasa Mahkemesi olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucu, somut başvuruya konu 2/10/2020 tarihli tutuklama tedbirinin hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ifade etmiştir. Bu durumda başvurucunun şikâyetlerinin 2/10/2020 tarihli tutuklama tedbirinin hukukiliğiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

77. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmadığı anlaşılan bu başlık altındaki iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

78. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında, şekil ve şartları kanunda gösterilmek koşuluyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (*Murat Narman* [2. B.], B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

79. Ayrıca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir müdahale, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin ölçütlerin belirlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 19. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve tutuklama tedbirinin niteliğine uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Halas Aslan* [1. B.], B. No: 2014/4994, 16/2/2017, §§ 53, 54).

80. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği hükme bağlanmıştır. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının sınırlanabileceği durumların şekil ve şartlarının kanunda gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri uyarınca kişi hürriyetine ilişkin müdahale olarak tutuklamanın kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur (*Murat Narman,* § 43; *Halas Aslan*, § 55).

81. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin ancak kaçmalarını, delilleri yok etmelerini veya değiştirmelerini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde hâkim kararıyla tutuklanabilecekleri belirtilmiştir (*Halas Aslan*, § 57).

82. Buna göre tutuklama ancak *suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler* bakımından mümkündür. Bir başka anlatımla tutuklamanın ön koşulu, kişinin suçluluğu hakkında kuvvetli belirtinin bulunmasıdır. Bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerekir. İnandırıcı delil sayılabilecek olguların niteliği büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlıdır (*Mustafa Ali Balbay* [1. B.], B. No: 2012/1272, 4/12/2013, § 72).

83. Başlangıçtaki bir tutuklama için kuvvetli suç şüphesinin bulunduğunun tüm delilleriyle birlikte ortaya konması her zaman mümkün olmayabilir. Zira tutmanın bir amacı

da kişi hakkındaki şüpheleri teyit etmek veya çürütmek suretiyle ceza soruşturmasını ve/veya kovuşturmasını ilerletmektir (*Dursun Çiçek* [2. B.], B. No: 2012/1108, 16/7/2014, § 87; *Halas Aslan*, § 76). Bu nedenle yakalama veya tutuklama anında delillerin yeterli düzeyde toplanmış olması mutlaka gerekli değildir. Bu bakımdan suç isnadına ve dolayısıyla tutuklamaya esas teşkil edecek şüphelere dayanak oluşturan olgular ile ceza yargılamasının sonraki aşamalarında tartışılacak olan ve mahkûmiyete gerekçe oluşturacak olguların aynı düzeyde değerlendirilmemesi gerekir (*Mustafa Ali Balbay*, § 73).

84. Bununla birlikte şüpheli veya sanığa isnat edilen eylemlerin ifade, basın ve sendika özgürlükleri ile siyasi faaliyette bulunma hakkı gibi demokratik toplum düzeni bakımından vazgeçilmez temel hak ve özgürlükler kapsamında olduğu hususunda ciddi iddiaların bulunduğu veya bu durumun somut olayın koşullarından anlaşılabildiği hâllerde tutuklamaya karar veren yargı mercilerinin kuvvetli suç şüphesini belirlerken daha özenli davranmaları gerekir. Buradaki özen yükümlülüğüne riayet edilip edilmediği Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir (bu yöndeki denetim sonucunda verilen ihlal kararı için bkz. *Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, §§ 72-78; kabul edilemezlik kararları için bkz. *Mustafa Ali Balbay*, § 73; *İzzettin Alpergin* [GK], B. No: 2013/385, 14/7/2015, § 46; *Mehmet Baransu (2)* [2. B.], B. No: 2015/7231, 17/5/2016, §§ 124, 133, 142).

85. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, tutuklama kararının *kaçma* ya da *delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini* önlemek amacıyla verilebileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte Anayasa koyucu, tutuklama nedenlerine ilişkin olarak *"bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde"* ibaresine yer vermek suretiyle hem tutuklama nedenlerinin Anayasa'da ifade edilenlerle sınırlı olmadığını belirtmiş hem de bunların dışında bir tutuklama nedeninin ancak kanunla düzenlenmesini mümkün kılmıştır (*Halas Aslan*, § 58).

86. Tutuklama nedenlerinin düzenlendiği 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde tutuklama nedenleri sayılmıştır. Buna göre şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların bulunması, şüpheli ya da sanığın davranışlarının delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma hususlarında kuvvetli şüphe oluşturması hâllerinde tutuklama kararı verilebilecektir. Maddede ayrıca işlendiği konusunda kuvvetli şüphe bulunması şartıyla tutuklama nedeninin varsayılabileceği suçlara ilişkin bir listeye yer verilmiştir (*Halas Aslan*, § 59). Bununla birlikte başlangıçtaki bir tutuklama için Anayasa ve Kanun'da öngörülen tutuklama nedenlerinin dayandığı tüm olguların somut olarak belirtilmesi -işin doğası gereği- her zaman mümkün olmayabilir (*Selçuk Özdemir* [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 68).

87. Diğer taraftan Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların *ölçülülük* ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan *"tutuklamayı zorunlu kılan"* ibaresiyle de tutuklamanın ölçülü olması gerektiğine işaret edilmektedir (*Halas Aslan*, § 72).

88. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını,

orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri* [1. B.],B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

89. Bu bağlamda dikkate alınacak hususlardan biri tutuklama tedbirinin isnat edilen suçun önemi ve uygulanacak olan yaptırımın ağırlığı karşısında ölçülü olmasıdır. Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde işin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması hâlinde tutuklama kararı verilemeyeceği ifade edilmiştir (*Halas Aslan*, § 72).

90. Ayrıca tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun söylenebilmesi için tutuklamaya alternatif diğer koruma tedbirlerinin yeterli olmaması gerekir. Bu çerçevede -tutuklamaya göre temel hak ve özgürlüklere daha hafif etkide bulunan- adli kontrol yükümlülüklerinin ulaşılmak istenen meşru amaç bakımından yeterli olması hâlinde tutuklama tedbirine başvurulmamalıdır. Nitekim bu hususa 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (1) numaralı fıkrasında işaret edilmiştir (*Halas Aslan*, § 79).

91. Her somut olayda tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin olup olmadığının, tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığının ve tutuklama tedbirinin ölçülülüğünün takdiri öncelikle anılan tedbiri uygulayan yargı mercilerine aittir. Zira bu konuda taraflarla ve delillerle doğrudan temas hâlinde olan yargı mercileri Anayasa Mahkemesine kıyasla daha iyi konumdadır.

92. Bununla birlikte yargı mercilerinin belirtilen hususlardaki takdir aralığını aşıp aşmadığı Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir. Anayasa Mahkemesinin bu hususta denetimi, somut olayın koşulları dikkate alınarak özellikle tutuklamaya ilişkin süreç ve tutuklama kararının gerekçeleri üzerinden yapılmalıdır (*Erdem Gül ve Can Dündar*, § 79; *Selçuk Özdemir*, § 76). Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesini, tutuklama nedenlerinin varlığını ve tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu gösteren delillerin somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterileceği belirtilmiştir (*Halas Aslan*, § 75; *Selçuk Özdemir*, § 67).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

93. Somut olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Tutuklandığı 2/10/2020 tarihi itibarıyla milletvekilliği sona ermiş bulunan (bkz. § 14) başvurucu, devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile 6-7 Ekim olayları sırasında işlenen farklı suçlara azmettirme suçlarından 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

94. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan *suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti* bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

95. Başvurucunun tutuklanmasına ilişkin kararda 6-7 Ekim olaylarına yönelik müşteki, tanık ve şüpheli beyanları, sosyal medya paylaşımları ile araştırma/tespit

tutanaklarına dayanıldığı ve devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile olaylar sırasında işlenen farklı suçlara azmettirme suçları yönünden başvurucu hakkında kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu ifade edilmiştir (bkz. § 45).

96. Soruşturma mercileri 6-7 Ekim olaylarına katılan ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ifadelerine ve olayların ayaklanma niteliğinde olduğuna ilişkin tanık beyanlarına istinaden HDP MYK çağrısının ve HDP yetkililerinin diğer açıklamalarının kitlelerin katılımıyla olayların başlamasına, dolayısıyla suç niteliğindeki eylemlerin gerçekleşmesine neden olduğunu iddia etmiştir. Anılan ifadelerde HDP MYK çağrısı ve Parti yetkililerinin açıklamaları ile Parti yetkililerinden gelen telefon ve yazılı mesajlar üzerine olaylara dâhil olunduğu belirtilmektedir. İfadesi alınan kişilerden bazıları ise olaylara PKK/KCK terör örgütünün baskıları nedeniyle katıldıklarını söylemiştir (bkz. § 50). Tanık beyanlarında ise *serhildan* niteliğindeki çağrılarla normal bir protesto/yürüyüş yapılmasının değil şiddet içeren eylemlerin amaçlandığının terör örgütüyle iltisaklı kişiler ile HDP yetkililerince bilindiği vurgulanmıştır. Soruşturma mercileri, başvurucunun HDP MYK üyesi olduğunu ve sosyal medya paylaşımlarının 6/10/2014 tarihli HDP MYK çağrısına benzer şekilde şiddet çağrısı içerdiğini belirterek bu hususlar ve bahsi geçen tanık/şüpheli ifadeleri gözetildiğinde başvurucunun 6-7 Ekim olaylarında sorumluluğu bulunduğunu ileri sürmüştür.

97. Anayasa Mahkemesi başvurucunun 31/1/2017 tarihli tutuklama tedbiri ile bağlantılı olarak yaptığı bireysel başvuruda (B. No: 2017/5974) HDP'nin sosyal medya hesabından halkın sokağa çıkması ve direnişe katılması yönünde HDP MYK adına çağrı yapıldığı ve başvurucunun HDP MYK üyesi olduğu hususlarında kuşku bulunmadığını, bununla birlikte suça konu çağrının yapılmasının kararlaştırıldığı iddia edilen 6/10/2014 tarihli HDP MYK toplantısında çağrının yapılmasına karar verildiği sırada başvurucunun da hazır bulunduğuna ve bu çağrının başvurucu tarafından sahiplenildiğine, dolayısıyla çağrının başvurucunun iradesi doğrultusunda yapıldığına dair soruşturma makamlarının somut olgulara dayalı bir tespitinin mevcut olmadığını ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu değerlendirmelerinin ardından *suç işlendiğine dair kuvvetli belirti*nin soruşturma makamlarınca yeterince ortaya konulamadığı sonucuna varmıştır (bkz. § 37).

98. Somut olayda soruşturma mercilerinin 6/10/2014 tarihli HDP MYK toplantısına başvurucunun da katıldığı iddiasıyla ilgili olarak başvurucu hakkında 31/1/2017 tarihinde uygulanan tutuklama tedbirinin dayanağı olan soruşturmayı yürüten Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığıyla aynı yönde argümanlar ileri sürdüğü ve yeni nitelikte bir bilgi/belgeye veya tespite dayanmadığı görülmektedir (bkz. §§ 20, 28, 45, 50). Buna göre işbu başvuruya konu 2/10/2020 tarihli tutuklama tedbirinde soruşturma makamları tarafından kuvvetli belirti olarak gösterilen başvurucunun HDP MYK toplantısına katıldığı hususuyla ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin 2017/5974 numaralı bireysel başvuruda tespit ettiği durum geçerliliğini korumaktadır. Diğer taraftan soruşturma mercilerinin dayandığı -doğrudan başvurucunun şahsına yönelik anlatım içermeyen- tanık beyanlarının da (bkz. § 50) isnat edilen suçlar kapsamında başvurucu yönünden kuvvetli belirti vasfı taşımadığı görülmüştür. Zira bu tanık beyanlarında; -şiddet çağrısı içerdiği belirtilen- HDP MYK çağrısının ve HDP yetkililerinin diğer açıklamalarının olayların başlamasına, dolayısıyla suç niteliğindeki eylemlerin gerçekleşmesine neden olduğu vurgulanmıştır.

99. Öte yandan başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinde soruşturma mercilerinin dayandığı olgular arasında başvurucunun 6/10/2014-12/10/2014 tarihleri arasında kendisine ait sosyal medya hesabından yaptığı sekiz paylaşım da vardır (bkz. § 50). Soruşturma mercilerince bu paylaşımların 6/10/2014 tarihli HDP MYK çağrısına benzer şekilde şiddet çağrısı içerdiği iddia edilmiştir.

100. Başvurucu ise savunmasında; anılan paylaşımların şiddet çağrısı içermediğini, bu paylaşımları Suriye'deki çatışmaların Türkiye'ye zarar vererek ülkenin uluslararası ilişkilerde büyük bir baskıya maruz kalacağı kaygısıyla yaptığını ve bir an önce barışın sağlanması gerektiğini savunduğunu, ifade hürriyeti kapsamında siyasi iktidarın Suriye politikasını sert bir şekilde eleştirdiğini ve 6-7 Ekim olaylarının büyümemesi/sona ermesi için uyarı mahiyetinde ifadeler kullandığını ileri sürmüştür (bkz. §§ 42, 53).

101. Bu paylaşımların Suriye'de yaşanan iç savaşın Türkiye'nin ulusal güvenliği üzerinde tehdit oluşturacak boyuta geldiği bir dönemde -PKK'nın Suriye'deki uzantısı olan- PYD ile DAEŞ arasında çıkan çatışmalar sırasında yapıldığı ve anılan paylaşımlarda "*Kobanenin Kürtler için ne anlama geldiğini çok ağır bedel ödeyerek ogrenecek Türkiye*" , "*hükümet uyarıları dikkate almamakta ısrar ederse şehirlerde polis kurşunları, kırsalda da askerle çatışmayı getirir...*", "*çatışmanın kırsala yayılması riskini bile önemsemeyen bir hükümet rotayı büyük savaşa kırmış demektir*" gibi ifadelerin yer aldığı görülmektedir.

102. Başvurucu; Suriye'de yaşanan iç savaşın Türkiye'nin ulusal güvenliği üzerinde tehdit oluşturduğunu ve PYD ile DAEŞ arasında çıkan çatışmalar sırasında yaptığı sosyal medya paylaşımlarının bölgedeki halk kitleleri üzerinde ciddi ölçüde etki doğurarak yaygın şiddet eylemlerine neden olabileceğini ve kamu düzenini bozabileceğini konumu itibarıyla öngörebilecek durumdadır. Dolayısıyla belirtilen bu sosyal medya paylaşımlarının tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir.

103. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön koşulu yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

104. Başvurucu hakkındaki tutuklama kararında; işlendiği iddia olunan suçlara ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı, delillerin toplanma aşamasının devam etmesi, delilleri karartma şüphesi ve kaçma şüphesinin bulunması hususlarına dayanılmıştır (bkz. § 45).

105. Başvurucunun tutuklandığı suçlar arasında bulunan devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile kasten öldürme ve yağma suçlarına azmettirme suçları -5237 sayılı Kanun'un 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yollamasıyla- Türk hukuk sistemi içinde ağır cezai yaptırımlar öngörülen suç tipleridir. İsnat edilen suça ilişkin olarak kanunda öngörülen cezanın ağırlığı da kaçma şüphesine işaret eden durumlardan biridir (*Hüseyin Burçak* [2. B.], B. No: 2014/474, 3/2/2016, § 61).

106. Dolayısıyla somut olayın özel koşulları ile Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden dayanılan tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin bulunduğu anlaşılmıştır.

107. Son olarak başvurucunun tutuklama kararında isnat edilen olguların gerçekleştiği tarihten çok uzun süre sonra tutuklandığı iddiasıyla bağlantılı olarak tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığı belirlenmelidir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (*Gülser Yıldırım (2)*, § 151).

108. Anayasa Mahkemesi benzer durumdaki (suç tarihi ile tutuklama tarihi arasında önemli zaman diliminin bulunduğu) bazı olaylara ilişkin başvurularda tutuklamanın gerekliliğine dair incelemede bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi *Erdem Gül ve Can Dündar* (aynı kararda bkz. §§ 79-81) kararında, başvurucular hakkında soruşturma başlatıldığının kamuoyuna duyurulmasından sonra tutuklama tedbirinin uygulandığı tarihe kadar geçen yaklaşık altı aylık sürede soruşturma makamlarının suça konu edilen haberler dışında hangi delile ulaştıklarının ve dolayısıyla tutuklama tedbirinin uygulanmasının neden *gerekli* olduğunun somut olayın özelliklerinden ve tutuklama kararının gerekçelerinden anlaşılmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

109. Anayasa Mahkemesi Anayasa değişikliğiyle yasama dokunulmazlığına istisna getirilen bazı davalarda milletvekilleri hakkında uygulanan tutuklama tedbirleri bakımından da aynı yönde incelemede bulunmuştur. Bu kapsamda yaptığı incelemelerde Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesi üzerine fezlekelerin Cumhuriyet başsavcılıklarına iade edilmesi sonrasında soruşturma mercilerince yapılan işlemlere değinerek süreç bakımından tutuklama tedbirinin gerekli olmadığının söylenemeyeceği sonucuna varmıştır. Bu bağlamda genel olarak Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesinden yaklaşık beş ay sonra tutuklanan başvurucular hakkındaki soruşturma dosyalarında bu süreç içinde farklı Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilen dosyalarla ilgili fezleke düzenlenmesi, dosyaların yetkili Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi, birleştirilmesi ve başvurucuların ifadelerinin alınması için talimat yazılması veya çağrı kâğıdı çıkarılması gibi usule ilişkin işlemlerin yapıldığına ve soruşturma mercilerinin hareketsiz kalmadığına vurgu yapmıştır (diğerleri arasından bkz. *Gülser Yıldırım (2)*, §§ 160, 161; *Selahattin Demirtaş*, §§ 173, 174). Burada önemli olan temel nokta soruşturma mercilerinin süreç içinde tutuklamayı gerekli kılan yeni olgulara ulaşıp ulaşmadığı ve soruşturma sürecinde hareketsiz kalıp kalmadığıdır.

110. Somut olayda Başsavcılık; farklı tarihlerde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından, TBMM'den, 6-7 Ekim olaylarının gerçekleştiği illerdeki Cumhuriyet Başsavcılıklarından ve diğer resmî kurumlardan bilgi/belge talebinde bulunmuştur. Bu şekilde 6-7 Ekim olayları sırasında meydana gelen ölüm ve yaralanma vakalarına ilişkin otopsi raporları, müşteki ve mağdur ifadeleri, bilirkişi raporları, adli muayene raporları, mala zarar verme eylemlerine ilişkin olay yeri krokileri ve görgü tespit tutanakları ile tüm bu olaylara yönelik yapılan soruşturmalar kapsamında elde edilen delillerin listeleri, adli kolluk fezlekeleri, iddianameler ve karar örnekleri soruşturma dosyasına dâhil edilmiştir (bkz. § 16). Soruşturmanın devamında HDP'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan çağrı ve HDP'li milletvekili/Parti yöneticilerinin açıklamaları üzerine 6-7 Ekim olaylarına katıldıklarını belirten ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen Ş.K., B.A., M.B., N.K., N.T., N.B., M.S., S.A., A.K., A.B.nin ifadeleri 7/1/2019 tarihinde ve H.Y.nin ifadesi 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına dâhil edilmiş; 6-7 Ekim olaylarına PKK/KCK terör örgütünün baskısıyla katıldıklarını ifade eden A.K., E.P., Z.Ö., C.D., G.D., E.A., Y.E., R.D., N.Y.nin beyanları ise

27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına eklenmiştir. Başsavcılık gizli tanık *Mahir* ile tanık K.G.nin, 6-7 Ekim olaylarının *serhildan* niteliğinde örgüt üst yönetimince planlandığına ve HDP MYK toplantısı sonucu yapılan çağrı ile HDP yetkililerinin bu çağrıyla aynı yöndeki çağrılarının normal bir protesto/yürüyüş yapılması değil şiddet içeren eylemlerin amaçlandığının terör örgütüyle iltisaklı kişilerce bilindiğine yönelik ifadelerini 4/12/2019 ve 7/1/2020 tarihlerinde almış, tüm bu soruşturma sürecinin neticesinde 2/10/2020 tarihinde tutuklanan başvurucuyla birlikte 108 şüpheli ve 2.676 müşteki/mağdurun yer aldığı 30/12/2020 tarihli iddianameyi düzenlemiştir.

111. Başvurucu, yukarıda safahatı belirtilen soruşturma kapsamında 25/9/2020 tarihinde gözaltına alınmış; 2/10/2020 tarihinde ise tutuklanmıştır. Soruşturma mercileri başvurucu hakkındaki suçlamalarda temel olarak başvurucunun 6/10/2014-12/10/2014 tarihleri arasında kendisine ait sosyal medya hesabından yaptığı sekiz paylaşıma, 6-7 Ekim olaylarına katılan ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ifadelerine ve başvurucunun HDP MYK üyesi olması hususlarına dayanmıştır. Açılan davada ise isnat edilen suçları başvurucunun işlediğinin sabit olmadığı gerekçesiyle başvurucunun beraatine karar verilmiştir.

112. Başsavcılığın başvurucu dâhil çok sayıda şüpheli ve eylemlerini içeren, soruşturulması kamu makamlarını ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakacak nitelikteki suçlamaları konu alan bu soruşturma sürecinde usule ilişkin birçok işlem yaptığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte soruşturma mercilerinin süreç içinde başvurucunun tutuklanmasını gerekli kılan yeni olgulara ulaşıp ulaşmadığı incelenmelidir. Başvurucu hakkındaki suçlamalara esas tutulan sosyal medya paylaşımlarının başvurucuya ait kamuya açık bir sosyal medya hesabından 2014 yılında yapıldığı, aynı şekilde HDP MYK üyeliğinin de soruşturmanın ilk aşamasında soruşturma mercileri tarafından bilindiği değerlendirilmektedir. Bu iki hususun dışında soruşturmanın devamında ortaya çıkan ve yeni nitelikte görülebilecek olan tanık beyanlarının ise doğrudan başvurucunun şahsına yönelik anlatım içermediği sonucuna varılmıştır (bkz. § 98). Buna göre 9/10/2014 tarihinde başlatılan soruşturmada soruşturma mercilerinin süreç içinde başvurucunun tutuklanmasını gerekli kılan yeni olgulara ulaşamadığı ve başvurucuya isnat edilen suçlamaların gerçekleştiği tarih ile tutuklama tedbirinin uygulandığı tarih arasında uzun bir süre geçtiği görülmüş olup somut olayın koşullarında tutuklama tedbiri bu yönüyle ölçülü bulunmamıştır.

113. Öte yandan yukarıda ulaşılan sonuca bağlı olarak başvurucunun siyasi bir amaçla tutuklandığı ve tutuklama tedbiri nedeniyle ifade hürriyeti, örgütlenme hürriyeti, seçme ve seçilme hakkı, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve siyasi faaliyette bulunma hakkının ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

114. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu sonuca ek gerekçeyle katılmıştır.

İrfan FİDAN, Muhterem İNCE ve Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

B. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiası

115. Başvurucu; soruşturma dosyasını inceleme talebinin *kısıtlama* kararı gerekçe gösterilerek kabul edilmediğini, kendisine yönelik suçlamaları ve bunların delillerini öğrenemediğini, bu nedenlerle gereği gibi savunma yapma ve itirazda bulunma imkânından yoksun bırakıldığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

116. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir."

117. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında incelenmelidir.

118. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmadığı anlaşılan bu bölümdeki iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamıştır.

a. Genel İlkeler

119. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir. Fıkrada öngörülen bu usulde, adil yargılanma hakkının bütün güvencelerini sağlamak mümkün değil ise de iddia edilen tutmanın koşullarına uygun somut güvencelerin yargısal nitelikli bir kararla sağlanması gerekir (*Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 250).

120. Tutuklu yargılamalarda kişinin bir suç işlediğine dair kuvvetli şüphenin devam etmesi, tutukluluk hâlinin devamının hukuka uygunluğu için olmazsa olmaz bir koşul olduğundan tutuklu kişiye kendisine karşı yöneltilen suçlamalara neden olan unsurlara itiraz etme yönünde gerçek bir fırsatın sunulması gerekmektedir. Bu husus kişinin -veya müdafiinin- soruşturma dosyasındaki belgelere erişebilmesini gerektirebilir (*Hüda Kaya* [GK], B. No: 2023/102251, 25/2/2025, § 94).

121. Ancak tutuklu kişinin soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgelere, delillere sınırsız erişim hakkı bulunmamaktadır. Üçüncü kişilerin temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek, adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak, şüphelilerin delilleri değiştirmelerini ve soruşturmanın selametine

zarar vermelerini engellemek, adli makamların bazı soruşturma yöntemlerini gizli tutmak gibi amaçlarla veya soruşturma dosyasında devletin gizli kalması gereken belgelerinin ya da gizli örgüt yazışmaları gibi bilgilerin olması durumunda soruşturma aşamasında delillere erişim yönünden kısıtlama getirilmesi gerekebilir. Ancak dosyaya erişim hakkına getirilecek kısıtlama, söz konusu amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olmalıdır (*Hüda Kaya*, § 95).

122. Bu bağlamda soruşturma makamlarınca söz konusu kısıtlamanın öngörülen amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olduğunun *yeterli bir gerekçeyle* ortaya konulması gerekir. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasını gerektiren bir durumun olması hâlinde bile soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasının savunmaya getirdiği her türlü zorluğun *yeterince telafi edilmesi* gerekmektedir. Bu kapsamda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine riayet edilmelidir. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri uyarınca tutuklamaya neden olan ve tutuklamanın hukukiliğinin tartışılması bakımından temel oluşturacak delillerin tutuklu kişi tarafından incelenebilmesi gerekir (*Hüda Kaya*, § 96).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

123. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak *"soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği"* gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğine başvuruda bulunmuş; bu talep yerinde görülerek 3/1/2018 tarihinde *kısıtlılık* kararı verilmiştir (bkz. § 41). Başvurucu kısıtlama kararına 29/9/2020 tarihinde itiraz etmiş, 2/10/2020 tarihinde ise tutuklanmıştır.

124. Kısıtlama kararının daha sonra kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda herhangi bir belge veya bilgi bulunmamakla birlikte Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesince iddianamenin kabul edildiği 7/1/2021 tarihi itibarıyla kısıtlılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca kendiliğinden sona ermiştir (bkz. § 60).

125. Somut olayda 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasına karar verilmiştir. Bu hükme göre müdafinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Dolayısıyla kısıtlama kararı verilebilmesi için soruşturmanın amacının tehlikeye düşme ihtimalinin bulunması gerekir. Bununla birlikte gerek kısıtlama kararında gerekse Başsavcılığın kısıtlama talebinde soruşturmanın amacının tehlikeye düşmesi ihtimalinin nasıl gerçekleştiğine ilişkin bir somutlaştırmada bulunulmamıştır. Başvurucunun belgelere erişiminin, söz konusu ceza soruşturmasının amacını nasıl tehlikeye düşürebileceği açıklanmamıştır. Dolayısıyla *yeterli bir gerekçe olmaksızın* dosyaya erişim olanağından yoksun bırakılan başvurucunun tutuklanmasını haklı göstermek için ileri sürülen gerekçelere tatmin edici şekilde itiraz etme imkânının bulunmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde değerlendirme için bkz. *Hüda Kaya*, § 98).

126. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

C. Sulh Ceza Hâkimliklerinin Bağımsız ve Tarafsız Hâkim İlkelerine Aykırı Olduğuna İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiası

127. Başvurucu, tutukluluğuna ilişkin karar veren sulh ceza hâkimliklerinin tarafsız ve bağımsız bir mahkeme niteliğinde olmadığını ve kapalı devre itiraz usulü nedeniyle itiraz hakkını etkili bir şekilde kullanamadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

128. Anayasa Mahkemesince sulh ceza hâkimliklerinin doğal hâkim güvencesini sağlamadıkları, tarafsız ve bağımsız mahkeme olmadıkları ve tutukluluğa itirazın bu yargı mercilerince karara bağlanmasının hürriyetten yoksun bırakılmaya karşı etkili bir itirazda bulunmayı imkânsız hâle getirdiğine ilişkin iddialar birçok kararda incelenmiş; bu kararlarda sulh ceza hâkimliklerinin yapısal özellikleri dikkate alınarak söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır (diğerleri arasından bkz. *Hikmet Kopar ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, §§ 101-115; *Mehmet Baransu (2)*, §§ 64-78, 94-97).

129. Somut başvuruda aynı mahiyetteki iddialara ilişkin olarak anılan kararlarda varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

130. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

131. Başvurucu 100.000 TL maddi tazminat ve 150.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

132. Başvuruda, tutuklamanın hukuki olmaması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedenleriyle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü ve sekizinci fıkralarının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Yargılandığı dava kapsamında tahliye edilen ve hakkında beraat kararı verilen başvurucunun tutukluluk hâli sona ermiştir (bkz. §§ 55, 57). Diğer yandan inceleme tarihi itibarıyla soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması hâli de sona ermiştir. Dolayısıyla hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

133. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvurucunun uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahaleler nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında talebiyle bağlı olarak başvurucuya net 150.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucunun gerçekleştiğini ileri sürdüğü maddi zarar veya kayıplar ile tespit edilen ihlal arasında bir illiyet bağı bulunduğu tespit edilememiştir. Bu nedenle başvurucunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

3. Tutukluluğa ilişkin kararların bağımsız ve tarafsız hâkim ilkelerine aykırı olan sulh ceza hâkimliklerince verilmesi dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE İrfan FİDAN, Muhterem İNCE ve Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması dolayısıyla Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Başvurucuya net 150.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

Ç. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2021/6, K.2024/87) GÖNDERİLMESİNE,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/4/2026 tarihinde karar verildi.

Başvuru Numarası : 2020/34811
Karar Tarihi : 2/4/2026

KARŞIOY

Başvurucu, tutuklama tedbirlerinin hukuki olmaması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememizce yapılan değerlendirmede çoğunluk tarafından, başvurucunun Anayasanın 19. maddesinde düzenlenen kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Aşağıda belirtilen gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başvurucu, 24.06.2018 tarihinde yapılan milletvekili seçimlerinde HDP Kars milletvekili seçilmiş olup, 31.03.2019 tarihinde yapılan mahalli idareler genel seçimlerinde aynı siyasi partiden Kars Belediye Başkanı seçilmiştir. Başvurucu 2014 yılında HDP'nin MYK üyesi olarak da görev yapmıştır. Kamuoyunda 6-7 Ekim olayları olarak bilinen hadiselerde çok sayıda kişi hayatını kaybetmiş veya yaralanmış, maddi hasar ve yağma vakaları meydana gelmiştir. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından HDP genel merkezi sosyal medya hesabından yapılan paylaşım nedeniyle MYK üyeleri hakkında soruşturma açılmıştır.

Soruşturmanın devamında başvurucu 25.09.2020 tarihinde gözaltına alınmıştır. Başsavcılık, başvurucuyu "Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak yol kesmek suretiyle suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla gece vakti silahla birden fazla kişi ile yağma, cebir tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek veya yakalanmamak amacıyla öldürme" suçlarından tutuklanması amacıyla Sulh Ceza Hakimliği'ne sevketmiştir. Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından başvurucunun ifadesi alınmış ve üzerine atılı suçtan tutuklanmasına karar verilmiştir. İfade sırasında başvurucunun müdafileri de sorgunun yapıldığı salonda hazır bulunmuştur.

Yerel Mahkeme tutuklama kararına gerekçe olarak, ülkenin 32 ilinde çağrı üzerine yollara barikatlar kurmak suretiyle yolların kesildiği, uzun namlulu silah, molotof kokteyli, taş ve sopa kullanılarak kamu binalarına, araçlarına ve vatandaşların ikametlerine, işyerlerine zarar verildiği, çok sayıda ölüm ve yaralanma meydana geldiği, kolluk tutanakları, görüntü kayıtları, şüphelinin savunmaları, taraf beyanları, müşteki beyanları, sosyal medya hesaplarına ilişkin inceleme tutanakları, dijital inceleme tutanakları, örgütsel irtibata ilişkin e-mail içeriklerine ve tüm dosya kapsamına göre atılı suçların işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, atılı suçların katalog suçlardan olduğu, atılı suçlar için kanunda öngörülen cezanın alt ve üst sınırının dikkate alındığında şüphelinin kaçma ihtimalinin bulunduğu, bazı şüphelilerin yurtdışına kaçtığı nazara alındığında bu haliyle adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağı, tutuklama tedbirinin ise ölçülülük ilkesine uygun olduğu kanaatiyle CMK'nın 100. maddesi ile ilgili düzenlemeler ile AİHS 5. maddesi kapsamındaki tutuklama şartları kapsamında isnat olunan suç ile orantılı olarak tedbir kapsamında şüphelinin CMK'nın 101. maddeleri uyarınca tutuklanmasına karar verildiği belirtilmiştir. Tutuklama kararına karşı yapılan itiraz, Ankara 5. Sulh ceza Hakimliğince reddedilmiştir.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 2.1.2018 tarihinde delillerin sağlıklı bir şekilde elde edilerek soruşturmanın tamamlanabilmesi için ve tarafların veya müdafilerinin dosya içeriğini incelemesi ile belgelerden örnek almasının soruşturmanın amacını tehlikeye düşürülebileceği gerekçesiyle soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması talebinde

bulunulmuş, Mahkemece soruşturma içeriğinin öğrenilmesi halinde soruşturmanın amacının tehlikeye düşebileceği değerlendirilmekle 3.1.2018 tarihinde dosyaya erişimin kısıtlanmasına karar verilmiştir.

1. Tutuklamanın hukuki olup olmadığı bakımından;

Tutuklama kararının gerekçesi ve başvurucu hakkında düzenlenen iddianame nazara alındığında başvurucunun tutuklanmasının nedeni, sadece başvurucunun görev yaptığı HDP'nin MYK'sında alınan karara iştirak etmesi yani 6-7 Ekim olayları değil, kolluk tutanakları, görüntü kayıtları, video görüntüleri, müşteki beyanları, sosyal medya hesaplarına ilişkin inceleme tutanakları, dijital inceleme tutanakları, örgütsel irtibata ilişkin e-mail içeriklerine göre şüphelinin iddia edilen suçları işlediğine dair dosyada kuvvetli suç şüphesinin bulunması ve bazı şüphelilerin yurt dışına kaçtığı nazara alındığında adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı ve tutuklama tedbirinin ölçülü olmasıdır.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında ifade edildiği üzere, delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanması bireysel başvurunun ikincilliği ilkesi gereği yargılamayı yapan derece mahkemelerinin görevidir. Anayasa Mahkemesinin görevi ise, derece mahkemelerinin yorumlarının açıkça keyfi veya bariz takdir hatası içerecek nitelikte olup olmadığını incelemektir. Yerel mahkeme somut olay bağlamında başvurucunun ifadesini almış, dosya kapsamındaki delilleri değerlendirmiş ve kararını gerekçelendirerek tutuklama tedbirine başvurmuştur. Hal böyle iken CMK'nın ilgili hükümleri çerçevesinde başvurucu hakkında tutuklama tedbirine başvurulması isabetli olup, tutuklamanın hukuki olmadığı yönündeki çoğunluk görüşüne katılmak mümkün değildir.

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması bakımından;

Başsavcılığın talebi üzerine Sulh Ceza Hakimliğince, soruşturma içeriğinin öğrenilmesi halinde soruşturmanın amacının tehlikeye düşebileceği gerekçesi ile başvurucu müdafiinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alma yetkisinin kısıtlanmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, tahliye taleplerinin veya tutukluluğun devamı yönündeki kararlara yönelik itirazların değerlendirilmemesi ya da geç değerlendirilmesi, anılan hususlarla ilgili kararların tebliğ edilmemesi veya geç tebliğ edilmesi ya da tahliye kararlarının geciktirilerek infaz edilmesi nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine yönelik şikâyetler hakkında verdiği birçok kararda bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla tahliyesine karar verilmiş veya ilk derece mahkemesince mahkûmiyet hükmü verilerek suç isnadına bağlı tutulması sona ermiş başvurucular yönünden 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde yer verilen tazminat yolunun bireysel başvuru yolu öncesinde tüketilmesi gereken bir yol olduğunu açıklamıştır. (Bu hususta bazı kararlar için bkz. Cafer Yıldız, B. No: 2014/9308, 9/1/2018, §37-40; Yasar Saçlı, B. No: 2014/9311, 24/1/2018, § 37-40; Özgür Arıbaş, B. No: 2015/2394, 31/10/2018, § 57-60).

5271 sayıl Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinde yakalama veya tutuklama işlemine karsı aynı Kanun'da öngörülen başvuru imkânlarından yararlandırılmayan kişilerin maddi ve manevi her türlü zararlarını devletten isteyebileceği belirtilmiştir. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin bu bendi 1/4/2013 tarihli ve 6459 sayılı Kanun'un 17. maddesiyle Kanun'a eklenmiştir. Bu maddenin gerekçesinde AİHM'nin

Sözleşme'nin 5. maddesinin dördüncü fıkrasına göre yakalama ve tutuklama işlemine karsı etkili başvuru hakki tanınmadığı durumlarda ilgiliye tazminat ödenmesine hükmettiği, yapılan düzenlemeyle, yakalanan veya tutuklanan kişilerin yakalama ve tutuklama işlemine karsı kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlandırılmaması durumunda bu kişilerin maddi ve manevi her türlü zararlarının tazminini isteyebilmesine imkân sağlandığı belirtilmiştir.

Tutukluluğun devamına dair kararlara yönelik itirazları hiç değerlendirilmeyen kişilerin bile anılan düzenlemeye dayanarak tazminat isteme hakki bulunduğuna göre soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle tutukluluğa etkili bir şekilde itiraz edemeyen kişiler de zararlarının giderilmesi için tazminat davası açabilir. Buna göre, bireysel başvurunun incelenmesinden önce başvuruya konu edilen tutuklama kararının dayanağı suçlardan tahliye edilen başvurucunun 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi uyarınca tazminat davası açması ve şayet ihlalin tespit edilmemesi veya ihlal tespit edilmekle birlikte ihlalden doğan zararların yeterli ölçüde tazmin edilmemesi hâlinde bireysel başvuru yapması gerekir. Somut olayda iddianamenin kabulü sonrasında yargılamayı yapan Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurucu hakkında yurt dışına çıkış yasağı adli kontrol tedbiri uygulayarak başvurucunun tahliyesine karar vermiş olduğundan, başvurucunun dosyaya erişimin kısıtlanması nedeniyle tazminat davası açması zorunlu iken, başvurucu bu yolu tüketmemiştir. Bu nedenle, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesindeki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiası açısından, başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez kararı verilmesi gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi, soruşturma dosyalarına erişime yönelik olarak verilen kısıtlama kararlarının tutuklu kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarına karsı itirazda bulunma hakki üzerindeki etkisini birçok kararında incelemiştir. Bu kararlarda, öncelikle yakalanan veya tutuklanan kişiye yakalama ya da tutuklama sebeplerinin ve hakkındaki iddiaların bildirilmesi gerektiği ancak buradaki bildirim yükümlülüğünün isnat edilen suçlamalara esas tüm bilgi ve delilleri kapsamadığı belirtilmiş; bu bağlamda başvurucunun tutuklamaya konu suçlamalara ilişkin temel unsurları bilip bilmediği dikkate alınmıştır (Günay Dağ ve diğerleri, [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, § 168-176; Hidayet Karaca [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, § 105-107; Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri, B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 248-257). Bu kapsamda kollukta ve savcılıkta ifadesi alınırken veya sorgusu yapılırken başvurucuya erişimi kısıtlanan belgelerin içeriğine ilişkin sorular sorulduğu, tutuklama kararında bu delillere atıfta bulunulduğu, yine başvurucunun tutukluluk kararına yönelik itirazda bulunduğu nazara alındığında başvurucunun tutukluluğa temel teşkil eden belgelere erişiminin olduğu, bunların içerikleri hakkında yeterli bilgiye sahip bulunduğu ve bu nedenle de tutukluluk hâlinin gerekçelerine yeterli biçimde itiraz etme imkânını elde ettiği kabul edilmelidir.

Buna göre, somut olayda çoğunluk tarafından dosyaya erişimin kısıtlanması bakımından esas incelemesine geçilmiş olsa da başvurucuya sorgusu esnasında 6-7 Ekim olayları konusunda sorular sorulduğu ve başvurucunun bu konuda açıklamalar yaptığı, nitekim başvurucunun beyanında, 6.10.2014 ila 12.10.2014 tarihleri arasındaki sosyal medya paylaşımlarının şiddet çağrısı içermediğini, paylaşımlar için kimseden talimat almadığı, 6-7 ekim olayları sırasında kimseyi şiddete teşvik etmediği şeklinde savunma yaptığı görülmektedir. Anayasa Mahkemesinin, yukarıda yer verdiğimiz içtihatları nazara alındığında kısıtlama kararı olsa da başvurucunun tutuklamaya konu suçlamalara ilişkin temel unsurları bildiği kabul edilmelidir.

Açıklanan nedenlerle, başvurucu hakkında verilen tutuklama ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması kararları bakımından başvurucunun, Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan haklarının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumuzdan, aksi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başkanvekili	Üye	Üye
İrfan FİDAN	Muhterem İNCE	Ömer ÇINAR

Başvuru Numarası : 2020/34811
Karar Tarihi : 2/4/2026

EK GEREKÇE

1. Tutuklama tedbirinin hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda Mahkememiz çoğunluğunun başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği şeklindeki kararına ek gerekçe katılmaktayım.

2. Aralarında başvurucunun da bulunduğu bazı HDP'liler hakkında Türkiye'nin birçok yerinde günlerce devam eden ve kamuoyunda "6-7 Ekim olayları" olarak adlandırılan şiddet eylemlerini gerçekleştirdikleri ve orada sorumlulukları olduğu gerekçesiyle bir ceza soruşturması başlatılmış ve bu soruşturma kapsamında başvurucu 31/1/2017 tarihinde tutuklanmıştır.

3. Bu ilk tutukluluk üzerine yaptığı bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun olayda kuvvetli suç şüphesinin veya suç işlediğine dair somut bir delilin olmadığını, suça konu paylaşımların yapıldığı gün gerçekleştirilen HDP MYK toplantısına katıldığına veya bu HDP MYK toplantısında suç işleme çağrısı yapıldığına yönelik bir karar alındığına ilişkin herhangi bir tespit veya araştırmanın soruşturma makamlarınca yapılmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek yaptığı başvuruda, suça konu çağrının yapılmasının kararlaştırıldığı iddia edilen HDP MYK toplantısında çağrının yapılmasına karar verildiği sırada başvurucunun da hazır bulunduğuna ve bu çağrının başvurucu tarafından sahiplenildiğine, dolayısıyla çağrının başvurucunun iradesi doğrultusunda yapıldığına dair soruşturma makamlarının somut olgulara dayalı bir tespiti bulunmadığı gerekçesiyle somut olayda "suç işlendiğine dair kuvvetli belirti"nin soruşturma makamlarınca yeterince ortaya konulamadığı sonucuna ulaşarak, başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir (bkz.: Ayhan Bilgen [GK], B.No:2017/5974, 21/12/2017, §§ 109-125).

4. Akabinde başvurucu ile ilgili ikinci bir soruşturma başlatılmış olup bu soruşturma kapsamında başvurucu 2/10/2020 tarihinde ikinci kez tutuklanmıştır.

5.Tutuklama karar gerekçesinde ise başvurucu ile ilgili olarak sosyal medya paylaşımları en önemli delil olarak gösterilmiştir.

6. Yapılan bireysel başvuru üzerine Mahkememizin tutuklamanın hukukiliği ile ilgili yaptığı incelemede bahse konu ikinci tutuklamanın ölçüsüz olduğu gerekçesiyle başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Bu ihlal kararına katılmaktayım.

7. Bununla birlikte tutuklamanın hukukiliği bağlamında yapılan incelemede Mahkememiz çoğunluğundan farklı olarak kuvvetli bir belirti olmadığı ve tutuklama biçimindeki tedbirin somut olayda meşru amacının bulunmadığı gerekçesiyle de başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği kanaatindeyim.

8. Dosyadaki tutuklamaya delil olarak kabul edilen sosyal medya paylaşımlarına bütünsel olarak bakmak, sadece bazı ibareleri ön plana çıkarmak sağlıklı bir hukuki denetim yapılması imkanını ortadan kaldırabilir.

9. Her ne kadar 6-7 Ekim Kobani olayları gibi şiddetin ön plana çıktığı bir süreçte başvurucunun paylaşımlarında şiddet çağrıştıran nitelikte görülüyorsa da bir bütün olarak bakıldığında o dönemde başvurucunun paylaşımlarında akıl, sağduyu, barışı daha güçlü savunma gibi vurgular da belirgin biçimde görülmektedir.

10. Bu hassas dönemde başvurucunun daha dikkatli bir dil kullanması gerektiği aşikar olmakla birlikte kendi siyasi çizgisinden hareketle de birtakım sert ve toplumun bir kesiminin tasvip edemeyeceği ifadeler kullanması siyasi ifade özgürlüğünün bir gereği olarak görülmelidir. Bu süreçte zaten Anayasa Mahkemesi ilk tutuklama ile ilgili olarak başvurucunun Kobani olayları ile ilgili şiddet çağrısı yapılan Parti toplantısına katılmamasını gerekçe göstererek tutuklanmasının hukuka aykırı olduğuna hükmetmiştir.

11. Dolayısıyla eldeki başvuruda da tutuklanmaya esas kuvvetli belirti sayılabilecek bir delil bulunmadığı gerekçesiyle başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

12. İkinci olarak eldeki başvuruda başvurucunun ikinci tutukluluğunun meşru bir amacının da ortaya konulamadığı kanaatindeyim. Bu bağlamda yapılan değerlendirmede başvurucunun aynı suça ilişkin olarak ikinci kez tutuklanmış olması nedeniyle burada tutukluluğun gerekliliğinin, delilleri yok etme ve kaçma şüphesinin daha titiz bir inceleme yapılarak ortaya konulması gerekmektedir.

13. Buna rağmen tutuklama kararında tutukluluğun gerekliliği ile ilgili olarak bir somutlaştırma yapılmamış, şablonik ifadelerle tutukluluğun meşru amacının bulunduğu ifade edilmiştir. Bu biçimdeki yaklaşım tutukluluğu bir tedbir olmaktan çıkararak pek çok kişi açısından bir cezalandırma aracı haline dönüştürebilir.

14. Sonuç olarak yukarıda sıralanan gerekçelerle ikinci tutuklulukla ilgili olarak tutuklamanın meşru amacının da derece mahkemelerince ortaya konulamadığı gerekçesiyle başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2020/34811
Karar Tarihi : 2/4/2026

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu, diğer iddialarının yanı sıra "soruşturma dosyasına erişiminin kısıtlanması" nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek bireysel başvuruda bulunmuştur.

2. Mahkememizin çoğunluğu başvurucunun iddiasının kabul edilebilir olduğuna, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

3. Mahkememiz tarafından verilen Hüda Kaya [GK], B. No: 2023/102251, 25/2/2025 kararındaki karşı oy ile bu kararda yer alan diğer karşı oyun "soruşturma dosyasına erişiminin kısıtlanması" kısmında belirtilen gerekçelerle başvurucunun söz konusu hakkının ihlal edilmediği düşüncesiyle çoğunluk kararının "soruşturma dosyasına erişiminin kısıtlanması" kısmına iştirak edilmemiştir.

Üye
Yılmaz AKÇİL